

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด ในจังหวัดเชียงราย

พิทักษ์ ศศิสุวรรณ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2567

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่ได้ให้โอกาสและทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ รวมถึงขอขอบคุณท่านจักษณา ปัญญาสิทธิ์ผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงรายผู้ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับข้อมูล และขอขอบคุณบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่ให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยใน ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่และการวางแผนนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับชาติ และจังหวัดเชียงราย รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์กับสังคมอย่างสูงสุดและยั่งยืนต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ
ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ
ปีการศึกษา : 2567

จังหวัดเชียงรายถือเป็นหนึ่งในพื้นที่ต้นทางของภัยอันเกิดจากยาเสพติดที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากเป็นพื้นที่เสี่ยงจากปัญหาการค้าและเสพยาเสพติด เป็นความท้าทายของรัฐบาลทุกยุคที่พยายามเข้ามาบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ ซึ่งมีความร้ายแรงเร่งด่วนของปัญหา อย่างไรก็ตามเนื่องจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างในรายละเอียด ดังนั้นแนวนโยบายซึ่งเป็นเครื่องกำหนดวิธีการปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละพื้นที่ของประเทศจึงมีความแตกต่างกันออกไป สำหรับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในปัจจุบันนั้นยังมีลักษณะเป็นนโยบายเชิงแม่บทของชาติที่มองสภาพปัญหาในภาพรวม อย่างไรก็ตามยังขาดความยืดหยุ่นและการให้อำนาจผู้ปฏิบัติหน้าที่เชิงพื้นที่สำหรับบังคับใช้กฎหมาย และปรับรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่เท่าที่ควร ผู้วิจัยมุ่งเน้นทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาเชิงพื้นที่โดยวิเคราะห์สภาพปัญหาด้วยการสะท้อนคิด จากมุมมองผู้มีส่วนที่ในสายงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ได้มีการระดมความคิดเห็นที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย มุมมองที่มีต่อปัญหาเชิงพื้นที่ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญโดยสรุป คือ 1)การไม่ผลักผู้กระทำความผิดออกจากสังคม 2)การเสริมความพร้อมด้านบุคลากรและทรัพยากรสนับสนุน 3) การข่าวที่รวดเร็ว ต่อเนื่องและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน 4)การกำกับติดตามปัญหาอย่างต่อเนื่อง ผลจากการวิจัยนี้ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับจังหวัด และระดับชาติสามารถอาศัยเป็นข้อมูลสำหรับปรับกลยุทธ์ และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่จังหวัดเชียงรายมากขึ้น

คำสำคัญ: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย, การบังคับใช้กฎหมาย, ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, จังหวัดเชียงราย

Abstract

Research Title : Policy Recommendations for narcotics and drug Enforcement in Chiangrai.

Researcher : Asst. Prof.Pitak Sasisuwan

Academic Year : 2024

Chiang Rai province is one of the major drug source areas in Thailand. Due to its proximity to the borders of Myanmar and Laos, the province is a high-risk area for drug trafficking and abuse. Thai government has long faced the challenge of drug control in Chiang Rai, which is a complex and urgent problem. However, Drug related issues were varied and dependent on the area. Therefore, the policy guidelines that determine the methods of law enforcement operations in each area of the country are different. As for the current drug prevention and suppression policy, it is still a national policy that looks at the overall problem situation. However, there is still a lack of flexibility and authority for law enforcement officials. and adjust the style of performing duties to be in line with the spatial context as appropriate. This study used a qualitative area approach to analyze the drug problem in Chiang Rai from the perspectives of law enforcement officials. The researchers conducted focus group discussions and interviews with officials from various agencies involved in drug prevention and control. The findings of the study revealed that the following policy recommendations are essential for effective drug prevention and control in Chiang Rai 1) Do not exclude offenders from society. Instead, focus on rehabilitation and reintegration. 2) Strengthen the capacity of law enforcement officials and support resources. 3) Establish a rapid, continuous, and integrated intelligence network. 4) Implement effective monitoring and evaluation mechanisms. The findings of this study provide valuable insights for policymakers at the provincial and national levels. The recommendations can be used to adjust strategies and regulations for drug prevention and control to better fit the local context of Chiang Rai.

Keywords: Policy recommendations, law enforcement, drug enforcement, Chiangrai province

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ ภาษาไทย	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
โจทย์การวิจัย	3
สมมติฐานงานวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตของโครงการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
กฎหมาย นโยบาย และแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	9
สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	31
นโยบาย และแนวคิดปัจจุบันเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	40
การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย	41
แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	43
ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	43
สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย	46
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับ ใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย	56
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	63
สรุปผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะเชิงลึกเกี่ยวกับนโยบายการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย	67
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	73
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	75
บรรณานุกรม	76
ประวัติผู้วิจัย	78
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	เอกสารรับรองโครงการวิจัย(จริยธรรมการวิจัย)
ภาคผนวก ข	แบบสอบถาม(บริบททั่วไปของการปฏิบัติงาน)
ภาคผนวก ค	แนวคำถามประชุมกลุ่ม(บริบททั่วไป)
ภาคผนวก ง	แนวคำถามประชุมกลุ่ม(ผู้ปฏิบัติงานเชิงลึก)
ภาคผนวก จ	หนังสือรับรองการตีพิมพ์

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลไทยมีนโยบายปราบปรามจริงจังซึ่งยาเสพติดโดยวางยุทธศาสตร์ชาติ ไว้เป็นแนวทางเพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และระบุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน กล่าวคือมุ่งเน้น “ความมั่นคงแบบองค์รวม” เน้นทั้งยุทธศาสตร์เชิงรุกและเชิงรับ คือการแก้ไขปัญหาเดิมให้สิ้นไป และเฝ้าระวังกำกับติดตามมิให้ปัญหาใหม่เกิดขึ้นมาอีก เช่น ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ ปัญหาการฟอกเงิน ปัญหาการค้ายาเสพติด ปัญหาการหลอกลวง การเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการลักลอบค้าสินค้าเถื่อน ปัญหาการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการขยายอำนาจ หรือแข่งขันกันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาการรุกเข้ามาอย่างรวดเร็วของทุนขนาดใหญ่ เทคโนโลยียุคใหม่ ปัญหาการย้ายถิ่นของทุนและแรงงานข้ามชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและ ความมั่นคงของมนุษย์¹

มีความพยายามคิดค้นมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทยในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน รัฐบาลไทยเล็งเห็นถึงโทษภัยของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อราษฎรจำเป็นต้องมีการควบคุมทางสังคมให้ข้อผูกมัดทางสังคมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้คนห่างไกลจากอาชญากรรม² นอกจากนี้รัฐต้องชัดเจนนโยบายและตัวบทกฎหมายที่เข้ามาป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยมาตรการต่างๆเป็นไปเพื่อป้องปรามยับยั้งมิให้บุคคลเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดและวงจรของยาเสพติดจังหวัดเชียงรายเป็นประตูสู่ชายแดนทางด้านทิศเหนือสุดของประเทศไทยมีดินแดนบรรจบกับสามประเทศอาทิเมียนมาร์ลาวโดยจุดที่บรรจบกันได้ชื่อว่าสามเหลี่ยมทองคำถือเป็น จุดบรรจบนานาชาติของสามดินแดนและเป็นจุดเสี่ยงที่บุคคลนอกกฎหมายใช้เป็นชัยภูมิสำหรับการผลิตการค้า การลำเลียง แจกจ่าย จำหน่าย ยาเสพติดไปยังภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

¹ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 , ราชกิจจานุเบกษา , เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก , 13 ตุลาคม 2561.

² ปกรณ์ มณีปกรณ์ , อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา , พิมพ์ครั้งที่2,กรุงเทพฯ,2553หน้า190-193.

ดังนั้นจังหวัดเชียงรายจึงถือเป็นต้นทางแห่งหนึ่งซึ่งเป็นจุดบ่มเพาะภัยจากยาเสพติดที่สำคัญของประเทศเป็นความท้าทายของรัฐบาลทุกยุคที่พยายามเข้ามาบริหารจัดการเชิงพื้นที่โดยบูรณาการกฎหมายเพื่อยับยั้งการทะลักของภัยยาเสพติดในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะนับจากการเปิดด่านพรมแดนถาวร สะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ บริเวณด่านอำเภอแม่สาย³ จำเป็นที่กระบวนการยุติธรรมในจังหวัดเชียงรายทุกภาคส่วนจะได้เพิ่มความเข้มงวดระมัดระวังภัยจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น

สำหรับการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่นั้นกระบวนการยุติธรรมทุกภาคส่วนของจังหวัดเชียงรายถือว่ามีความร่วมมือกันในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดปัญหาจากภัยยาเสพติดของชาติ จังหวัดเชียงรายจึงมีแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ. 2566 - 2570) จึงมุ่งการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมโดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 : การรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อสร้างจิตสำนึกความรักสถาบันหลักของชาติโดยบูรณาการความร่วมมือตามแผนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติเชิงพื้นที่ ข้อ 4. เพื่อให้สังคมในจังหวัดเชียงรายมีความสงบเรียบร้อย ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหายาเสพติดลดลง การจราจรมีความปลอดภัย⁴ ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทยคือประมวลกฎหมาย ยาเสพติดที่ได้มีการบูรณาการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวม 24 ฉบับเพื่อประมวลเข้าไว้ในประมวลกฎหมายนี้เพื่อทำให้กฎหมายที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น

สถานการณ์ความรุนแรงในการแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดจังหวัดเชียงรายถือว่าเป็นจังหวัดที่มีความเสี่ยงจากการถูกใช้เป็นทางผ่านเพื่อขนส่งยาเสพติดเนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดตั้งอยู่ตาม แนวชายแดนรอบประเทศไทยเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายส่งผลให้ง่ายต่อการขนส่งยาเสพติดผ่านแดนเพื่อ ส่งต่อไปยังประเทศที่สามโดยเฉพาะในปัจจุบันผู้ผลิตยาเสพติดมีกำลังผลิตถึง 4 ล้านเม็ด⁵ จึงเป็นที่มาที่สามารถ ทำให้นำเข้ายาเสพติดได้ในปริมาณที่มากขึ้นเนื่องจากต้นทุนลดลงจำนวนมาก รัฐบาลไทยมิได้นิ่งนอนใจ ในปัญหาดังกล่าวมีการดูแลพื้นที่จังหวัดเชียงรายเพื่อช่วยลดจำนวนการเข้ายาเสพติดให้ได้มากที่สุดผ่าน มาตรการทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยเน้น บูรณาการร่วมกันอาทิสุนัยอำนาจการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดเชียงราย และผู้บังคับ การตำรวจภูธรจังหวัดเชียงรายเป็นต้น

³ <https://www.dailynews.co.th/news/2015912/เดลินิวส์ออนไลน์>, วันที่ 20 ก.พ.2566,สืบค้นเมื่อ 23 ก.พ. 2566.

⁴ ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ.2566-2570,คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย,2564.

⁵ <https://www.thairath.co.th/news/local/north/2619811>, "สมศักดิ์" บุกเชียงราย แก้ปัญหายาเสพติด เน้นช่วยกันแจ้งเบาะแส,ไทยรัฐออนไลน์ 3 ก.พ. 2566 03:35 น.,สืบค้นเมื่อ 18 ก.พ.2566.

ปัญหาเชิงพื้นที่สมควรที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จะได้เป็นผู้มีส่วน “สะท้อนคิด” (Reflective practice) กล่าวคือผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ได้มีการระดมความคิด ถอดบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย มุมมองที่มีต่อปัญหาเชิงพื้นที่ เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายให้ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับชาติสามารถอาศัยเป็นข้อมูลสำหรับปรับกลยุทธ์ และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่มากขึ้น มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาได้มากขึ้น

โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาบริบทการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่อันเป็นผลผลิตที่สำคัญสอดคล้องกับยุทธศาสตร์วิจัยของมหาวิทยาลัยเรื่องการพัฒนางานวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชน และสังคมในพื้นที่ตามแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายระยะ 5 ปี (พ.ศ.2565-2569)⁶

ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้บังคับและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ จังหวัดเชียงรายพร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเพื่อรวบรวมแนวทางปฏิบัติตาม กฎหมายอันจะเป็นต้นแบบ ของการปฏิบัติงานและป้องกันยาเสพติดให้กับจังหวัดอื่น ในอนาคต

1.2 โจทย์การวิจัย

จากสถานการณ์ความรุนแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาการป้องกันและปราบปรามในเชิงพื้นที่ การบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายโดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานกระบวนการยุติธรรมปัจจุบันประสบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง ผ่านกระบวนการ “สะท้อนคิด” (Reflective practice) และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์ต่อการร่าง และการใช้บังคับกฎหมายเชิงพื้นที่เพื่อปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ในอนาคต

1.3 สมมติฐานงานวิจัย

แม้จะมีการประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 แล้วแต่การแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เป็นปัญหาที่มีได้เพียงต้องใช้ข้อ

⁶ แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายระยะ 5 ปี (พ.ศ.2565-2569) อนุมัติโดยมติสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายวาระ19/2564 วันที่ 24 ธันวาคม 2564.

กฎหมายเข้าจัดการ แต่จำเป็นจะต้องพึ่งพาการบริหารจัดการเชิงนโยบายจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบบูรณาการ โดยเฉพาะสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ที่มีที่มาจากบริบทแวดล้อมแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องมีแนวนโยบายที่แตกต่างกันระดับพื้นที่ในการบังคับใช้กฎหมายต่างกันไปให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นพื้นที่แพร่ระบาดรุนแรง อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาเชิงพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย

1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.4.1 เพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1.4.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

1.4.3 เพื่อค้นหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

1.5 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.5.1 ด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเนื้อหาข้อกฎหมาย ระเบียบ เอกสารวิจัย บทความตำราต่างๆเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเฉพาะคดียาเสพติด และรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายผ่านกระบวนการ “สะท้อนคิด” (Reflective practice) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ อาทิเช่น สภาพปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติการตามกฎหมายเชิงพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดเชียงรายในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1.5.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

จังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเวียงแก่น อำเภอแม่จัน อำเภอเมืองเชียงราย หรือพื้นที่เป็นจุดผ่านสำคัญของเส้นทางลำเลียงยาเสพติด

1.5.3 ขอบเขตด้านประชากร

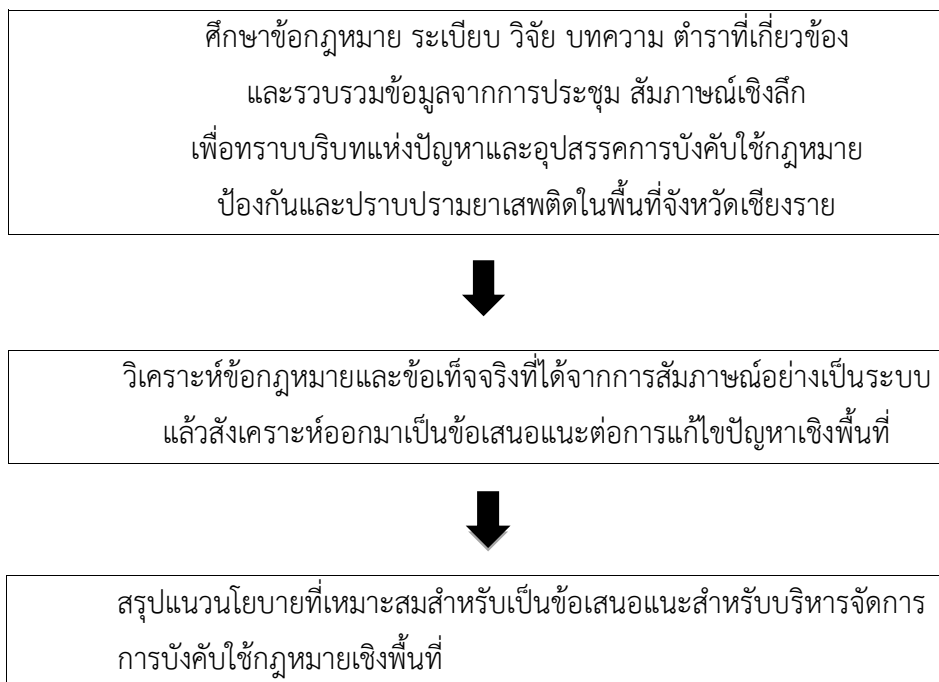
ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดียาเสพติด อาทิ เจ้าพนักงานตำรวจ ผู้รับผิดชอบคดียาเสพติด (สายสืบสวนและพนักงานสอบสวน) , หนายความ , พนักงานอัยการ สำนักงานปปส. สำนักงานงานยุติธรรมจังหวัด เป็นต้น

1.5.4 ด้านระยะเวลา

ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ข้อกฎหมาย และระเบียบ ตลอดจนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ บุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในจังหวัดเชียงราย โดยยึดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่การ ประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จนถึงปัจจุบัน คือช่วงเวลาปี พ.ศ. 2566

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประกอบกับการประชุมกลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการ “สะท้อนคิด” (Reflective practice) โดยวิธีการทำ Focus Group เพื่อให้ได้การสะท้อนคิดในการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำมาวิเคราะห์ ประมวลผลการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย อันจะนำไปสู่ผลที่ต้องการคือข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับสภาพ ปัญหาเชิงพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

1.7 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1.7.2 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

1.7.3 ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกำหนด กฎระเบียบ และการ
บังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กฎหมาย นโยบาย และแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.1.1 เจตนารมณ์ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ตราขึ้นเป็นการรวบรวมเอากฎหมายยาเสพติดซึ่งแต่เดิมกระจายอยู่หลายฉบับไม่มีความเป็นเอกภาพ ให้บูรณาการรวมกันอยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ในประมวลกฎหมายนี้จึงประกอบด้วย 186 มาตรา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ภาคได้แก่

ภาค1 : การป้องกันปราบปราม และควบคุมยาเสพติด

ภาค2 : การบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด

ภาค3 : บทกำหนดโทษ

กล่าวโดยสรุป เจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายยาเสพติด มุ่งเน้นการป้องกัน ปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้งป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มเยาวชน มุ่งเน้นการทำงานแบบบูรณาการหน่วยงาน โดยให้มีระบบคณะกรรมการที่ ประกอบด้วยบุคลากรอันมีความหลากหลายจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

2.1.2 สรุปข้อกฎหมาย และนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564¹

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ หรือสารระเหย

“ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมี พืช หรือวัตถุนิติใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพแล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับ ที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยยา

“วัตถุออกฤทธิ์” หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติ หรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์

¹ สรุปจากประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564.

“สารระเหย” หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่อาจนำไปใช้เพื่อสนองความต้องการ ของร่างกายหรือจิตใจซึ่งทำให้สุขภาพโดยทั่วไปทรุดโทรมลง

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้

“ความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า ความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด เว้นแต่มีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และให้หมายความรวมถึงการสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำ ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือ ทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐาน ทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ประูณ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป และ สังเคราะห์ ทางวิทยาศาสตร์

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย แลกเปลี่ยน จำย แจก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายความรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่าย

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร แต่ไม่รวมถึงการนำหรือส่ง ยาเสพติด ผ่านราชอาณาจักร โดยมีได้มีการขนถ่ายออกจากอากาศยานที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ ระหว่างประเทศ

“เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดเข้าสู่ร่างกายโดยรู้หรือว่าเป็นยาเสพติดไม่ว่า ด้วยวิธีใด

ในส่วนของนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดถูกบัญญัติไว้ในลักษณะ 2 หมวด 1 โดยสรุปดังนี้

มาตรา 3 “เพื่อให้การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมี เอกภาพ ความต่อเนื่อง กระบวนการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและประสิทธิภาพอันจะ ก่อให้เกิดประโยชน์ แก่เศรษฐกิจ สังคม ความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงของรัฐ ให้คณะรัฐมนตรี จัดให้มีนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดตาม

ข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างน้อยต้องมีในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน รวมถึงการกำหนดและการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน

(2) มาตรการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในโรงเรียน สถานศึกษา ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ การจัดหางาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนและผู้ประกอบธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามมาตรการดังกล่าว และการกำหนดมาตรการส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการรับผู้ผ่าน การบำบัดรักษาเข้าทำงาน

(3) การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้ง การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้สามารถดำรงชีวิตในสังคม การประกอบอาชีพ การศึกษา และการสงเคราะห์อื่น ๆ

(4) ยุทธศาสตร์และแนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ หรือ องค์กร ระหว่างประเทศ เพื่อปราบปรามการลักลอบผลิตและค้ายาเสพติด รวมทั้งประสานงานการ ขาวเพื่อสกัดกั้น และปราบปรามจับกุมขบวนการและเครือข่ายการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ

(5) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย และพัฒนาด้านวิชาการเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

(6) การติดตามและประเมินผลการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อมีการประกาศใช้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไข ปัญหายาเสพติดแล้ว หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตน ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว

นโยบายและแผนระดับชาติตามวรรคหนึ่ง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ มีผลใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. ดำเนินการทบทวนนโยบายและแผนระดับชาติทุกห้าปี ในกรณี ที่มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือความจำเป็นอื่น เกี่ยวกับ การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้ดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขนโยบาย

และ แผนระดับชาติดังกล่าวและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป”

มาตรา 5 “ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 3 รวมทั้งดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าว แล้วรายงานผลการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(2) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการ ที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้มีการดำเนินการสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(3) ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอนะแก่คณะกรรมการควบคุมยาเสพติด คณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สิน และคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

(4) ให้ความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในการระบุชื่อยาเสพติดให้โทษ ว่ายาเสพติดให้โทษชื่อใดอยู่ในประเภทใดและการเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงชื่อหรือประเภทยาเสพติด ให้โทษดังกล่าวตามมาตรา 29 วรรคสอง

(5) กำหนดเขตพื้นที่เพื่อทดลองเพาะปลูก ผลิตและทดสอบ หรือเสพหรือครอบครอง ยาเสพติดตามมาตรา 55

(6) กำหนดมาตรการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการ ที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าวตามมาตรา 56

(7) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินการของกองทุนป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดตามมาตรา 89

(8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรืองาน แผนงาน หรือโครงการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้ รวมทั้ง การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(9) ควบคุม เร่งรัด และประสานงานในการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวน สอบสวน ปราบปราม และการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายนี้

(10) กำหนดสถานะของพื้นที่หรือกลุ่มพื้นที่ในแต่ละปี หรือพื้นที่ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และกำหนดผู้รับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พร้อมกับกำหนดให้มีกลไก โครงสร้าง และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับสถานะของปัญหาและ ให้หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนตามที่ร้องขอ

(11) กำกับและติดตามการใช้งบประมาณของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(12) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

(13) สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(14) ประสานงานและกำกับเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(15) พิจารณานุมัติหรือมอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณานุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เพื่อปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้

(16) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

ให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานผลการดำเนินการตาม (1) พร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทั้งนี้ รายงานผลการดำเนินการอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด การตรวจสอบทรัพย์สิน การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และการดำเนินการอื่นตามประมวลกฎหมายนี้”

ส่วนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังนี้

มาตรา 12 “ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินงานในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามหน้าที่และอำนาจ ที่กำหนด

(2) พิจารณาให้คำแนะนำและประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อจัดทำแผนงานและ โครงการด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและ แผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ

(3) ประสานนโยบาย แผน งบประมาณ และการปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(4) ประสาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไป ตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ส.

(5) เป็นหน่วยงานกลางของประเทศในการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์สภาพปัญหาและมาตรการด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารวิชาการ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด

(6) ประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตามประมวลกฎหมายนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และสำนักงาน ป.ป.ส.

(7) ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในด้านการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด

(8) ออกระเบียบเพื่อให้มีการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายนี้

(9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และ อำนาจของสำนักงาน ป.ป.ส. หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมาย”

ในส่วนของการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพตามที่ได้วางนโยบายไว้ กฎหมายได้ให้อำนาจ ป.ป.ส. ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีดังนี้

มาตรา 14 “เพื่อประโยชน์ในการประสานงานให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด เลขาธิการ ป.ป.ส. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการให้ความดีความชอบหรือโยกย้ายหรือลงโทษทางวินัยต่อข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดเร่งรัดการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความคุ้มครองแก่ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้โยกย้าย ให้ความดีความชอบ หรือลงโทษทางวินัย ให้แจ้งต้นสังกัดเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว”

ส่วนข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดสามารถสรุปได้ดังนี้

มาตรา 113 “ผู้ใดยกเหตุว่าตนได้เสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพตามมาตรา 164 และได้สมัครใจขอเข้ารับ การบำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติดก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจจะตรวจพบ อีกทั้งได้ปฏิบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่

คณะกรรมการ บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรอง เป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือ สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว"

มาตรา 114 “ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตรวจพบ ผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรือ อยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุก ตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรม ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองต่อไป

เมื่อผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งเข้ารับการบำบัดรักษาและปฏิบัติครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่านการบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ผู้นั้นไม่มี ความผิดในมาตราดังกล่าว

หากผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่งหลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษา จนครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จัดทำประวัติ ข้อมูล และพฤติกรรมของผู้หลบหนีหรือไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดรักษาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้เข้ารับการบำบัดรักษาตามวรรคหนึ่ง”

มาตรา 115 “เพื่อประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจหรือค้นผู้มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าเสพยาเสพติด
- (2) ยึดยาเสพติดจากผู้ครอบครองยาเสพติด
- (3) ตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบสารเสพติดในร่างกายของบุคคล เมื่อมีเหตุจำเป็นประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลนั้นเสพยาเสพติดในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือ ยานพาหนะ
- (4) สอบถามและตรวจสอบ เพื่อทราบชื่อ อาชีพ ที่อยู่ ประวัติ รายได้ และพฤติกรรมอื่น ของบุคคลตาม (1) (2) หรือ (3)

(5) สอบถามความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา

(6) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตาม (1) (2) (3) (4) และ (5) และเพื่อส่งตัวผู้นั้นไปยังสถานพยาบาลยาเสพติด จะให้บุคคลนั้นอยู่ในความดูแลเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกิน ยี่สิบสี่ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกาย

(7) บันทึกพฤติการณ์แห่งการดำเนินการตาม (1) (2) (3) (4) (5) และ (6) และส่งไปยัง พนักงานสอบสวนเพื่อเก็บไว้เป็นพยานหลักฐานในกรณีที่จะดำเนินคดีกับบุคคลนั้น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม กำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตำแหน่งใดหรือระดับใด จะมีหน้าที่และอำนาจตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา 116 “ให้กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดสถานที่ที่เป็นศูนย์คัดกรอง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ศูนย์คัดกรองมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย

(2) คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกาย หรือสุขภาพจิต

(3) พิจารณาส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(4) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการคัดกรองและข้อมูลอื่นของผู้รับการคัดกรอง มาตรา 117 ให้สถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีหน้าที่ และอำนาจดำเนินการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประเมินผล ติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง จัดทำและเก็บข้อมูลประวัติของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งดำเนินการ ลดอันตรายจากยาเสพติด แล้วแต่กรณี”

ในการฟื้นฟูสภาพทางสังคมของผู้เสพยาเสพติดมีมาตรการทางกฎหมายดังนี้

มาตรา 118 “ให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และ สงเคราะห์แก่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา 113 มาตรา 114 และมาตรา 169 เพื่อให้ผู้เข้า

รับ การบำบัดรักษาได้รับการฟื้นฟูสภาพทางสังคม โดยได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อให้บุคคลดังกล่าว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยไม่กลับมากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงาน ป.ป.ส. สนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินการของหน่วยงาน ตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การศึกษา การติดตามดูแลปัญหาด้านสุขภาพ และการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ

การฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวงโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด”

มาตรา 119 “ในการฟื้นฟูสภาพทางสังคมตามมาตรา 118 กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกรุงเทพมหานคร อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายอาสาสมัครในพื้นที่ หรืออาจทำความตกลง เพื่อบริการหรือส่งต่อให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น ที่ให้ความร่วมมือก็ได้”

มาตรา 121 “ให้ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา
- (2) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งการสนับสนุนผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว
- (3) ช่วยเหลือเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และให้การสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้างหรือสถานประกอบการรับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน
- (5) ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษาและติดตามดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา”

2.1.2 สรุปโทษตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564²

1) บทกำหนดโทษ ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ติด

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 15 ปี และปรับไม่เกิน 1,500,000 บาท	ม.90,ม.145 วรรค หนึ่ง,ม.34,ม.35
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต ที่เป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ (1) การกระทำความผิดการค้า (2) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน (3) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี (4) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ (5) การกระทำความผิดโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือ ชูเชิญว่า จะใช้กำลังประทุษร้าย (6) การกระทำความผิดโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ	จำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 200,000 บาท – 2,000,000 บาท	ม.90,ม.145 วรรค สอง,ม.34,ม.35
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต ที่เป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ (1) การกระทำความผิดโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม (2) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป	ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ 5 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และ ปรับตั้งแต่ 500,000 บาท ถึง 5,000,000 บาท หรือ ประหารชีวิต	ม.90,ม.145 วรรค สาม,ม.34,ม.35

² สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองควบคุมวัตถุเสพติด, บทลงโทษยาเสพติด,
<https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/?cat=55>, สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2566.

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
การนำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ โดยไม่ได้ รับอนุญาตเฉพาะคราว ในแต่ละครั้งนำเข้าหรือส่งออก	ปรับครั้งละไม่เกิน 5,000 บาท	ม.136,ม.36
การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.107,ม.164
การเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.104,ม.162,ม.113 ม.114
การจูงใจ ชักนำ ยุยง ส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชู เชิญ ใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่น เสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 1	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.106, ม.171 วรรค หนึ่ง
การจูงใจ ชักนำ ยุยง ส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชู เชิญ ใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพ โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2-15 ปี และ ปรับตั้งแต่ 200,000- 1,500,000 บาท	ม.106,ม.171 วรรค สอง
การจูงใจ ชักนำ ยุยง ส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชู เชิญ ใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพ โดย เป็นการกระทำความผิดต่อหญิงหรือต่อบุคคล อายุไม่เกิน 18 ปี หรือเป็นการกระทำความผิดเพื่อจูงใจ ให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 300,000 บาท – 5,000,000 บาท	ม.106,ม.171 วรรค สาม

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
แก้ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำ ความผิดทางอาญา		
-โฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ โดยไม่ได้รับอนุญาต -เจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา ทำการโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ผู้กระทำความผิดวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้โฆษณา	- จำคุกไม่เกิน2ปี หรือปรับ ไม่เกิน200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ – ต้อง ระวางโทษปรับ อีกวันละไม่เกิน 10,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืน หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ ถูกต้อง	ม.137,ม.37

2) บทกำหนดโทษ ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท	ม.34,ม.35,ม.91, ม.146 วรรคหนึ่ง
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 โดยไม่ได้ใบอนุญาตโดยเป็น การกระทำได้ต่อไปนี้(1) การกระทำเพื่อการค้า (2) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน (3) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี (4) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ (5) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือ ชูเชิญว่า จะใช้กำลังประทุษร้าย(6) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ	จำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 15 ปี และปรับตั้งแต่ 100,000 บาท – 1,500,000 บาท	ม.34,ม.91,ม.146 วรรคสอง
นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 โดยไม่ได้รับอนุญาตเฉพาะคราวในแต่ละครั้งนำเข้าหรือส่งออก	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	ม.136,ม.36
การผลิต นำเข้า หรือ ส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ปลอม	จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท	ม.52,ม.142 วรรคหนึ่ง
จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ปลอม	จำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 700,000 บาท	ม.52,ม.142 วรรคสอง

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
การผลิต นำเข้า หรือ ส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผิดมาตรฐาน	จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.53,ม.143 วรรค หนึ่ง
จำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผิดมาตรฐาน	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่ เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ	ม.53,ม.143 วรรค สอง
การนำเข้า หรือ ส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษใน ประเภท 2 เสื่อมคุณภาพ	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.54,ม.144 วรรค หนึ่ง
จำหน่าย ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 เสื่อม คุณภาพ	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.54,ม.144 วรรค สอง
การผลิต หรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ระหว่างที่เฝ้าสังกรมิได้อยู่ประจำควบคุมกิจการ	ปรับตั้งแต่ 10,000-100,000 บาท	ม.95,ม.150
การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 เพื่อเสพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.107,ม.164
เสพยาเสพติด	จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.104,ม.162,ม. 113, ม.114

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
การจูงใจ ชักนำ ยุยง ส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.106,ม.171 วรรคหนึ่ง
การจูงใจ ชักนำ ยุยง ส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพ โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2-15 ปี และ ปรับตั้งแต่ 200,000-1,500,000 บาท	ม.106,ม.171 วรรคสอง
การจูงใจ ชักนำ ยุยง ส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญใช้กำลังบังคับให้ผู้อื่นเสพ โดย เป็นการกระทำความผิดหรือต่อบุคคล อายุไม่เกิน 18 ปี หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 300,000 บาท – 5,000,000 บาท	ม.106,ม.171 วรรคสาม
ผู้ควบคุมยานพาหนะ ที่ไม่จัดให้มีการป้องกันตามสมควรเพื่อมิให้ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 สูญหายหรือมีการนำไปใช้ในทางไม่ชอบ	ปรับไม่เกิน 50,000 บาท	ม.135,ม.33 (2)
-โฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 โดยไม่ได้รับอนุญาต -เจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการกิจการโฆษณา ทำการโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ผู้กระทำความต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้โฆษณา	-จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ -ปรับอีกวันละไม่เกิน 10,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง	ม.137,ม.37

3) บทลงโทษยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
1. ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 300,000 บาท	ม.35 (2), ม.92, 147
2. ผู้รับอนุญาตผลิตหรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ในระหว่างที่เฝ้าซักรมิได้อยู่ประจำควบคุมกิจการ	ปรับตั้งแต่ 10,000 – 100,000 บาท	ม.95, ม.150
3. ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ปลอม	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท	ม.52, ม.142 วรรคหนึ่ง
3.1 ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ปลอม	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 700,000 บาท	ม.52, ม.142 วรรคสอง
4. ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ผิดมาตรฐาน	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.53, ม.143 วรรคหนึ่ง
4.1 ผู้ใดจำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ผิดมาตรฐาน	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.53, ม.143 วรรคสอง
5. ผู้ใดนำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เสื่อมคุณภาพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.54, ม.144 วรรคหนึ่ง
5.1 ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 เสื่อมคุณภาพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.54, ม.144 วรรคสอง

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
6. ผู้ใดแก้ไขรายการทะเบียนตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต	ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท	ม.49 วรรคสอง, ม.158
7. ผู้รับใบสำคัญการขึ้นทะเบียนตำรับผลิตหรือนำเข้าตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ไม่ตรงตามรายการที่ขึ้นทะเบียนตำรับไว้	ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท	ม.49, ม.101, ม.159
8. ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออกหรือจำหน่าย ยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับ	ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.49, ม.102, ม.160
9. ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกตำรับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 700,000 บาท	ม.51, ม.103, ม.161 วรรคหนึ่ง
9.1 ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 ที่ถูกสั่งเพิกถอนทะเบียนตำรับ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 300,000 บาท	ม.51, ม.103, ม.161 วรรคสอง
10. ผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 นำเข้าหรือส่งออกในแต่ละครั้งโดยไม่ได้รับอนุญาตเฉพาะคราว ในแต่ละครั้งที่นำเข้าหรือส่งออก	ต้องระวางโทษปรับครั้งละไม่เกิน 5,000 บาท	ม.36, ม.136
11. ผู้ใดโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.37, ม.137 วรรคหนึ่ง

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
11.1 เจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการโฆษณา ทำการโฆษณา เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ เช่นเดียวกันกับ ผู้โฆษณา	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.37, ม.137 วรรค สอง
11.2 ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้ว ต้องรับโทษปรับรายวันด้วย	ต้องระวางโทษปรับอีกวันละ ไม่เกิน 10,000 บาท ตลอด ระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือ จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง	ม.37, ม.137 วรรค สาม

4) บทกำหนดโทษ ยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครอง โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท	ม.34,ม.91,ม.146 วรรคหนึ่ง
การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 โดยไม่ได้รับอนุญาต โดยเป็น การกระทำได้ต่อไปนี้ (1) การกระทำเพื่อการค้า (2) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน (3) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี (4) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพ ในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ (5) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือ ชูเชื้อ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (6) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ	จำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 15 ปี และปรับตั้งแต่ 100,000 บาท – 1,500,000 บาท	ม.34,ม.91,ม.146 วรรคสอง
นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 โดยไม่ได้รับอนุญาตเฉพาะคราวในแต่ละครั้งนำเข้า หรือส่งออก	ปรับไม่เกิน 5,000 บาท	ม.136,ม.36
โฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 โดยไม่ได้รับอนุญาต -เจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบ กิจการโฆษณา ทำการโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ผู้กระทำได้ระวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้โฆษณา	-จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่ เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ -ปรับอีกวัน ละไม่เกิน 10,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือ จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง	ม.137,ม.37

5) บทลงโทษยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
1. ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 โดยไม่ได้รับอนุญาต	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 500,000 บาท	ม.35 (4) หรือวรรคสอง ,ม.93,ม.148
1.1 ถ้าการกระทำความผิดเป็นการกระทำดังต่อไปนี้ (1) การกระทำให้เพื่อการค้า (2) การก่อให้เกิดการแพร่กระจายในกลุ่มประชาชน (3) การจำหน่ายแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี (4) การจำหน่ายในบริเวณสถานศึกษา สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด หรือสถานที่ราชการ (5) การกระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เชี่ยวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย (6) การกระทำโดยมีอาวุธหรือใช้อาวุธ	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 15 ปี และปรับ ตั้งแต่ 100,000 บาท ถึง 1,500,000 บาท	
2.ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 5	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ	ม.104,ม.162
3.ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบาย หลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังบังคับ ใช้อำนาจ ครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5	ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.106,ม.171
3.1 ถ้าการกระทำความผิดได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิด ด้วยกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปี ถึง 15 ปี และปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,500,000บาท	

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
3.2 ถ้าการกระทำความผิดเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่นในการกระทำความผิดทางอาญา	ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 300,000 บาทถึง 5,000,000 บาท	
4. ผู้ใดใช้อุปายาลอกหลวง ชูเชิญ ใช้กำลังบังคับใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นกระทำความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือ มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5	ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ สำหรับความผิดนั้น	ม.128
5. โฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 โดยไม่ได้รับอนุญาต	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.37,ม.137
5.1 เจ้าของสื่อโฆษณาหรือผู้ประกอบการกิจการโฆษณา ทำการโฆษณาเกี่ยวกับยาเสพติด ให้โทษ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้โฆษณา	ปรับอีกวันละไม่เกิน 10,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง	
6.ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 เพื่อเสพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.107,ม.164
7. ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติด ให้โทษในประเภท 5 ปЛОม	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.52,ม.142
7.1 ผู้ใดจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 ปЛОม	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 700,000 บาท	

ลักษณะความผิด	บทกำหนดโทษ	มาตราที่เกี่ยวข้อง
8. ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติด ให้โทษในประเภท 5 ผิดมาตรฐาน	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือ ปรับ ไม่ เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.53,ม.143
8.1 จำหน่ายยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ผิดมาตรฐาน	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	
9. ผู้ใดนำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 เสื่อมคุณภาพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ม.54,ม.144
9.1 จำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เสื่อมคุณภาพ	ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	
10. ผู้ควบคุมยานพาหนะผู้ใดไม่จัดให้มีการ ป้องกันตามสมควร เพื่อมิให้ยาเสพติด ให้โทษ ในประเภท 5 สูญหายหรือมีการนำเอาไปใช้ โดยมิชอบ	ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน 50,000 บาท	ม.33(2),ม.135
11. ผู้รับอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติด ให้โทษในประเภท 5 นำเข้าหรือส่งออกในแต่ละ ครั้งโดยไม่ได้รับอนุญาตเฉพาะคราวในแต่ละ ครั้งที่นำเข้าหรือส่งออก	ต้องระวางโทษปรับครั้งละไม่เกิน 5,000 บาท	ม.36,ม.136
12. ผู้รับอนุญาตผลิตหรือจำหน่ายซึ่งยาเสพติด ให้โทษในประเภท 5 ในระหว่างที่เกสขกรมิได้ อยู่ประจำควบคุมกิจการ	ปรับ ตั้งแต่ 10,000 – 100,000 บาท	ม.95,ม.150

ในส่วนข้อกฎหมายเกี่ยวกับการสันนิษฐานการเป็นผู้เสพโดยเฉพาะยาเสพติดประเภทยาบ้า นั้นได้มีกฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ.2567 เช่น แอมเฟตามีน (amphetamine หรือ amphetamine) มีปริมาณไม่เกิน 5 หน่วยการใช้หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 500 มิลลิกรัมซึ่งหากสมัครใจเข้ารับการบำบัดจนครบคอร์ส จากเดิมที่มีความผิดตามกฎหมายก็จะเป็นความผิดตามกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

(1) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1

(ก) แอมเฟตามีน ไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 500 มิลลิกรัม

(ข) เอ็น - เอทิล เอ็มดีเอ หรือเอ็มดีอี ไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 1,255 มิลลิกรัม

(ค) เฮโรอีน น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 300 มิลลิกรัม

(ง) เดกซ์โทรโลเซอร์ไจด์ หรือแอลเอสดี (LSD) หรือแอลเอสดี - 25 (LSD 25) ไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 100 มิลลิกรัม

(จ) เมทแอมเฟตามีน ไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 500 มิลลิกรัม กรณีที่เป็นเกล็ด ผง ผลึก น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 100 มิลลิกรัม

(ฉ) เมทิลีนไดออกซีแอมเฟตามีน ไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 1,250 มิลลิกรัม

(ช) 3,4 - เมทิลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน ไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 1,250 มิลลิกรัม

(2) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2

(ก) โคคาอีน น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 200 มิลลิกรัม

(ข) ฝิ่น น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 5,000 มิลลิกรัม

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 5

(ก) ฝิ่นหรือที่มีชื่ออื่นในสกุลเดียวกันที่ให้ฝิ่นหรือแอลคาลอยด์ของฝิ่น น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 15,000 มิลลิกรัม

(ข) เห็ดขี้ควายหรือพืชเห็ดขี้ควายหรือที่มีชื่ออื่นในสกุลเดียวกันที่ให้สาร psilocybin หรือ psilocin

มีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 135,000 มิลลิกรัม

(ค) สารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล ที่เป็นสารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาหรือกัญชงที่เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 น้ำหนักสุทธิไม่เกิน 30,000 มิลลิกรัม กรณีเป็นของเหลวปริมาตรสุทธิไม่เกิน 30 มิลลิลิตร

(4) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1

(ก) ฟลูอัลพราโซแลม ปริมาณไม่เกิน 5 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 650 มิลลิกรัม

(ข) ฟินาซีแอม ปริมาณไม่เกิน 10 หน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 1,640 มิลลิกรัม

(5) วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2

(ก) อัลพราโซแลม มีปริมาณไม่เกิน 10 หน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 1,300 มิลลิกรัม

(ข) คีตามีน กรณีเป็นของเหลวปริมาตรสุทธิไม่เกิน 10 มิลลิลิตร หรือน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 10,000 มิลลิกรัม กรณีที่เป็นเกล็ด ผง ผลึก มีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 500 มิลลิกรัม

(ค) มิตาโซแลม มีปริมาณไม่เกิน 10 หน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 2,080 มิลลิกรัม

(ง) ไนเมตาซีแพม มีปริมาณไม่เกิน 10 หน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 1,890 มิลลิกรัม

(จ) ไนทราซีแพม มีปริมาณไม่เกิน 10 หน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 5,560 มิลลิกรัม

(ฉ) เฟนเทอร์มิน มีปริมาณไม่เกิน 10 หน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 3,200 มิลลิกรัม³

สำหรับแนวนโยบายของประเทศไทยในปัจจุบันสำหรับการบริหารจัดการปัญหาเสพติดนั้น ได้มีการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566 - 2570) กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยสรุปสาระสำคัญดังนี้

1. นโยบายและแผนด้านการป้องกันยาเสพติด เสริมสร้างทัศนคติและสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อป้องกันการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในทุกช่วงวัย และทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยอาศัยหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา”

2. นโยบายและแผนด้านการปราบปรามยาเสพติด บูรณาการฐานข่าวและเชื่อมโยงฐานข้อมูลยาเสพติดระหว่างหน่วยงานทั้งภายในประเทศและ ระหว่างประเทศ ในการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตั้งแต่พื้นที่ชายแดน ไม่ให้เข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ

3. นโยบายและแผนด้านการยึดทรัพย์สินคดียาเสพติด ใช้มาตรการทางทรัพย์สินเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินในคดียาเสพติดโดยไม่ผูกมัดคดีอาญา ตามที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนด

4. นโยบายและแผนด้านการบำบัดรักษายาเสพติด บริหารจัดการผู้เสพตามกรอบแนวคิดของประมวลกฎหมายยาเสพติด มองผู้เสพเป็นปัญหาในมิติ ด้านสุขภาพ สาธารณสุข เกี่ยวพันกับเศรษฐกิจและสังคม มากกว่าเพียงปัญหาในเชิง

5. นโยบายและแผนด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ พัฒนabethบาทประเทศไทยเพื่อเป็นแกนกลางในการประสานงานด้านยาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน

6. นโยบายและแผนด้านการบริหารจัดการ บริหารจัดการการดำเนินงานป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ของประมวลกฎหมายยาเสพติด ยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานในทุกมิติเพื่อสนับสนุนการแก้ไข ปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ

³ กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้นับฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567.

2.2 สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาเรื่อง “บทวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน” แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปริมาณยาเสพติดภายนอกประเทศยังคงมีอยู่ล้นเหลือ มียาเสพติดจำนวนมากลักลอบตามแนวชายแดนเพื่อคอยังหวะโอกาสที่จะนำเข้าในประเทศไทย พื้นที่นำเข้ายาเสพติดหลักยังคงเป็นพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่และเชียงราย ถึงแม้จะได้มีการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนได้มากขึ้นก็ตาม แต่เชื่อว่ายังมียาเสพติดที่หลุดรอดเข้ามายังพื้นที่ตอนในได้อีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน ยังมีความพยายามลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่ชายแดนเข้ามายังพื้นที่ตอนในอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายการค้ายาเสพติดจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะองค์กรอาชญากรรมที่ขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้น เครือข่ายนักโทษในเรือนจำยังคงเป็นกลุ่มหลักในการเชื่อมโยงการค้ากับกลุ่มนักค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน การค้าระดับรายย่อยยังคงมีอยู่ในชุมชนเมือง โครงสร้างการค้าและการเสพมีการขยายตัวเข้าไปในกลุ่มเด็ก และเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษามากขึ้น ตัวยาเสพติดจะมีความหลากหลายมากขึ้น มีการดัดแปลงตัวยาเสพติดในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น ยาบ้ายังคงเป็นตัวยาหลัก รองลงมาได้แก่ ผีน ส่วนตัวยาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นได้แก่ ไอซ์ เฮโรอีน และสารระเหย พื้นที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ทั้งหอพัก บ้านเช่า รองลงมาได้แก่ สถานบันเทิง โต๊ะสนุ๊กเกอร์ โต๊ะพนันบอลร้านค้าแอบแฝง และร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ต⁴

ขณะที่ขบวนการยาเสพติดปรับตัวและยุทธวิธีอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแนวร่วมสนับสนุนการ ลักลอบนำเข้าที่ชายแดน การหลบเลี่ยงมาตรการสกัดกั้นของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนอาศัยระบบโลจิสติกส์ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และรายเล็ก ซึ่งมีผู้ประกอบการอยู่หลายรายทำการซุกซ่อนลำเลียงยาเสพติดในระยะทางไกลเข้ามาจนถึงพื้นที่ตอนในของประเทศ มีระบบแบ่งกระจายยาเสพติดลงไปถึงชุมชนหมู่บ้านทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว โดยใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อทำการซื้อ ขาย และชำระเงิน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีแพลตฟอร์มใหม่ๆ เกิดขึ้นมาก ยากต่อการเข้าถึงและตรวจจับของหน่วยงานภาครัฐ แต่ง่ายสำหรับขบวนการผู้ค้า ผู้เสพ ตลอดจนกลุ่มเสี่ยงที่สนใจจะ เข้ามาในวงการ การกระทำความผิดคดียาเสพติดซ้ำ และจำนวนคดียาเสพติดไหลทะลักเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ส่งผลให้จำนวนนักโทษล้นคุก (Prison crowding) นำไปสู่แรงกดดันในเชิงนโยบายด้านยาเสพติด (Criminal justice policy) ทั้งในแง่ของความพยายามที่จะบัญญัติกฎหมายใหม่ ๆ ออกมาใช้บังคับและการพัฒนายุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาดังกล่าว⁵

⁴ บุรฉัตร จันทรแดง, บทวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในปัจจุบัน, วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2560, 51.

⁵ เรื่องเดียวกัน, 13.

จากการศึกษา “ปัญหาการค้ายาเสพติดภัยคุกคามรูปแบบใหม่” พบว่าปัจจัยและสาเหตุที่ทำให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยอมเสี่ยงกระทำผิดกฎหมายสามารถสรุปได้ ดังนี้

ประการแรก พื้นที่อาศัยของชาวบ้านตามแนวตะเข็บชายแดน เป็นพื้นที่ที่อำนาจรัฐเข้าควบคุมไม่ถึงจึงง่ายแก่การกระทำผิด โดยมีการลักลอบปลูกฝิ่นหรือพืชเสพติด เพื่อขายให้กับผู้เสพยาเสพติดที่มีความต้องการ และมีการพัฒนาสูตร ยาเสพติดไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้ยาเสพติดที่มีคุณภาพและผลิตน้อยลง ประกอบกับชาวบ้านไม่มีรายได้แน่นอน ความยากจน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของปัญหายาเสพติดในพื้นที่

ประการที่สอง การลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตในประเทศเพื่อนบ้านด้วยวิธีเดินเท้าตามภูมิประเทศตามป่าเขาสูงชัน โดยใช้วิธีขนแบบกองทัพนมด้ามขวานมายังเขตไทย เข้าตามช่องทางธรรมชาติ เนื่องจากเขตรอยต่อพื้นที่ชายแดนประเทศไทย – สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ไม่มีรั้วกั้น และมีความยาวหลายร้อยกิโลเมตร มีเพียงด่านเจ้าหน้าที่รัฐบางจุดเท่านั้น อีกทั้งชายแดนมีความยาวมากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ จึงมียาเสพติดหลุดลอดเข้ามาได้บางส่วน

ประการที่สาม ขบวนการเครือข่ายค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่มีการเชื่อมโยงกันเป็นระบบเครือข่าย เป็นญาติพี่น้องกันทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ โดยกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดดังกล่าว มักใช้หมู่บ้านชาวเขาเผ่าเดียวกับตนเป็นแหล่งพักยาเสพติด เช่น กลุ่มอาข่า กลุ่มมูเซอ และกลุ่มม้ง เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้มีความชำนาญเส้นทางเดินป่าในเวลากลางคืน เพื่อหลบเลี่ยงเจ้าหน้าที่และเมื่อลำเลียงยาเสพติดมาจากแหล่งผลิตมายังแหล่งพักตามแนวชายแดนแล้ว จะมีคนอีกกลุ่มลำเลียงเข้าสู่พื้นที่ในเมือง โดยมีวิธีการอำพรางเจ้าหน้าที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งซุกซ่อนในร่างกาย ดัดแปลงรถ หรือบรรทุกปะปนไปกับพืชผลทางการเกษตร

ประการสุดท้าย เจ้าหน้าที่ถูกซื้อตัวจากกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด โดยมีการอำนวยความสะดวกตามเส้นทางลักลอบลำเลียงยาเสพติด ซึ่งเป็นความอภัยของวงการราชการไทยอย่างมาก เจ้าหน้าที่ที่รัฐที่รับใช้ประชาชน รักษาความสงบเรียบร้อย และบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่เป็นสุข แต่ตนเองกลับมาทุจริตเสียเอง ในขณะเดียวกัน กำลังของเจ้าหน้าที่ที่รักษาพื้นที่ตามแนวชายแดนมีจำนวนน้อย อาวุธยุทโธปกรณ์ก็ไม่ทันสมัย หากมีการปะทะต่อสู้กันอาจเกิดการสูญเสียบาดเจ็บล้มตาย จึงทำให้การป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร⁶

⁶ กัญญา ดุ้ยคำภีร์ และคณะ, ปัญหาการค้ายาเสพติดภัยคุกคามรูปแบบใหม่, วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565, 199.

2.3 นโยบาย และแนวคิดปัจจุบันเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัด เชียงราย

แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2566 – 2570 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 : การรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อสร้างจิตสำนึกความรักสถาบันหลักของชาติ ในส่วนประเด็นหาสังคมพบว่ายาเสพติดยังมีการแพร่ระบาดในพื้นที่ ทั้งผู้เสพและผู้ค้าเนื่องจากมีพื้นที่ที่ติดชายแดน ซึ่งพื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนเป็นจุดลำเลียงและพักยาเสพติดก่อนนำเข้ามามีในพื้นที่ชั้นในได้ ซึ่งมีแนวทางแก้ไขคือต้องเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยมีโครงการที่ได้ดำเนินการแล้ว อาทิ โครงการเชียงรายเมืองมั่นคงและปลอดภัยแบบบูรณาการ

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) จังหวัดเชียงราย

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมขับเคลื่อนและขยายผลโครงการร้อยใจรักษ์เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด จังหวัดเชียงรายปี 2565

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดภายใต้แผนประชา รัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด เป็นต้น⁷

ส่วนโครงการแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2567 เกี่ยวกับประเด็นแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่สำคัญ อาทิ โครงการส่งเสริมเชียงรายเมืองสร้างสรรค์ด้านความมั่นคง และปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน กิจกรรมหลักการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และความมั่นคงตามแนวชายแดน กิจกรรมย่อยป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เสี่ยงลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน จังหวัดเชียงราย เป็นต้น⁸

สำหรับนโยบายระดับชาติจากการศึกษางานเรื่อง “นโยบายสาธารณะด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทย” พบว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอน สำคัญที่มีหลายองค์ประกอบเกี่ยวข้อง การแก้ไข ปัญหาต้องยึดหลักการทำงานแบบเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยเข้าใจรากเหง้าของปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่รัฐบาลพยายามหาแนวทางป้องกัน และปราบปราม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากนั้น เข้าถึงข้อมูลการติดต่อสื่อสารการบูรณาการทำงาน ร่วมกันอย่างเป็นเครือข่าย นอกจากนี้ยังมีการ วางแผนและทบทวนการพลิกโฉมกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสร้างจิตสำนึกให้คน สารภาพผิดเพื่อแลกกับการพ้นโทษและไม่ถูก ดำเนินคดี เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่น่าสนใจในการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ หัวใจหลักของการ

⁷ แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2566 – 2570.

⁸ แผนปฏิบัติการประจำปีจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2567.

ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์อยู่ที่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความชัดเจนในการแก้ไข ปัญหาและบูรณาการความร่วมมือกันน้อยเพียงใด ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมักพยายามหลีกเลี่ยงหรือ ไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด เบี่ยงประเด็น ในการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเอง จึงทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของไทยยังคงย่ำอยู่กับที่เสมอ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ การนำนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ล้มเหลว ส่วนสำคัญคือ ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ในการกำหนดนโยบาย จนทำให้ขาดความต่อเนื่อง ในการนำนโยบายไปปฏิบัติอีกด้วย⁹

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางจังหวัดเชียงราย” พบว่าข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อภาครัฐโดยภาพรวมโดยสรุปดังนี้

- 1) รัฐควรกำหนดงบประมาณในการติดตามดูแลพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวออกมา
- 2) การจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวและเมื่อปล่อยตัวออกมาแล้ว
- 3) ผนึกกำลังของทุกฝ่ายเข้าร่วมดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรประชาชน และประชาชน
- 4) การสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบางครั้งไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ที่มีความหลากหลาย การสนับสนุนก็ไม่ได้มาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพราะขาดการประสานระหว่างภาครัฐกับประชาชน
- 5) การบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งผู้นำชุมชนในบางพื้นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด
- 6) นโยบายบางเรื่องยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เช่น การกำหนดนโยบายว่าผู้เสพยาเสพติด และ พ.ร.บ.พื้นที่ๆ ก็ยังไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงยังมีผลการจับกุมผู้เสพยาอยู่
- 7) การแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่มุ่งไปสู่พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัญหาโดยแท้จริง โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชน หมู่บ้าน การดำเนินการมักเป็นลักษณะเน้นเฉพาะกิจกรรม กล่าวคือเน้นว่าจะทำอะไร โดยมีได้คำนึงว่าควรจะต้องไปทำที่ไหนหรือทำกับใคร มาตรการต่าง ๆ จึงลงสู่พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น ป้องกันไปทำในชุมชนหนึ่งในขณะที่ปราบปรามไปทำในอีกชุมชนหนึ่ง และบำบัดรักษาไปเน้นในอีกชุมชนหนึ่ง ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหายาและรักษาพื้นที่ใดได้เลย ปัญหาจึงลามไปสู่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ¹⁰

⁹ ศศิวิมล คำเมือง, นโยบายสาธารณะด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทย, วารสารวิชาการธรรมศาสตร์, ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2565, 418.

¹⁰ สุรกาญจน์ ชาวคำ, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดเชียงราย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558, 83.

ในงานวิจัยข้างต้นยังมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติม โดยเฉพาะต่อหน่วยงานเรือนจำกลาง เชียงราย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) เรือนจำกลางเชียงรายควรให้ความสำคัญในด้านการศึกษา ส่งเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีระดับสูงขึ้นทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพเพื่อผู้กระทำผิดซ้ำๆ จะได้นำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

2) เรือนจำกลางเชียงรายควรมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และประสานงานกับหน่วยงานคุมประพฤติ เพื่อติดตามประเมินผลการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำๆ ภายหลังพ้นโทษ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงการฝึกอบรมวิชาชีพให้ถูกต้องเหมาะสม และให้ผู้ต้องขังสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้จริงภายหลังพ้นโทษ

3) เรือนจำกลางเชียงรายควรมีการจำแนกผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำๆ ในคดีอาชญากรรม ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปเพื่อมีให้มาอยู่ปะปนกับผู้ต้องขังที่กระทำ ผิดความผิดครั้งแรกอันเป็นการป้องกันเครือข่าย ขบวนการค้ายาเสพติด และแก้ไขปัญหาไม่ให้มีผู้กระทำผิดซ้ำๆ รายใหม่เพิ่มขึ้นและเคร่งครัดแบบ เข้มงวด รวมถึงการลงโทษในการตัดสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่นลดวันการติดต่อเยี่ยมญาติเพื่อให้เกิดความ เช็ดหลาบไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

4) เรือนจำกลางเชียงรายควรทำการจัดอบรมด้านศีลธรรมคุณธรรม ปลุกฝังค่านิยมแบบมี เรือนใจเพื่อให้เกิดสำนึกในสิ่งที่ตนเองรัก เช่น ให้รักครอบครัวรักชาติศาสนา อบรมให้เห็นปัญหา และ พิชัยของยาเสพติดอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้กระทำผิดมีจิตสำนึกที่ดี รู้ดีรู้ชั่ว มีความละเอียดต่อการทำ ความผิด และไม่คิดกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกตามหลักศาสนา

5) เรือนจำกลางเชียงรายควรมีหน่วยงาน หรือผู้รับผิดชอบที่จะประสานงานกับองค์กรที่จะ ช่วยเหลือสังคมในการเปิดโอกาสยอมรับผู้ต้องขังที่เคยต้องโทษเข้าทำงานตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน และจัดหาตำแหน่งงานไว้รองรับให้ผู้ต้องขังได้มีงานทำ และมีรายได้ไว้เลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัวภายหลังพ้นโทษไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก¹¹

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนศึกษา เฉพาะกรณีการดำเนินการที่เป็นเลิศในการป้องกันและการสืบสวนเพื่อปราบปราม” ทำการถอด บทเรียนการฟื้นฟูผู้ได้รับการบำบัดฯ เพื่อคืนกลับสู่ชุมชน จากชุมชนที่มีความเป็นเลิศด้านการฟื้นฟูผู้ ได้รับการบำบัดฯ เพื่อพัฒนา “บทเรียนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน” จากองค์ความรู้ที่ได้จาก การถอดบทเรียนจากชุมชนที่มีความเป็นเลิศในการดำเนินการด้านต่างๆ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมชุมชน ขั้นที่ 2การแก้ไขปัญหายาชุมชนโดยสันติวิธี ขั้นที่ 3

¹¹ เรื่องเดียวกัน, 85-86.

การพัฒนาเสริมความมั่นคง และขั้นที่ 4 การติดตามประเมินผลการฟื้นฟูผู้ได้รับการบำบัดฯ เพื่อคืนกลับสู่ชุมชน จากชุมชนที่มีความเป็นเลิศด้านการฟื้นฟูผู้ได้รับการบำบัดฯ พบว่า

1. พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูที่เข้ากระบวนการมีความรู้และทักษะในการเลี้ยงดูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด
2. ครอบครัวมีทางออกในการจัดการกับปัญหาเสพติดที่เกิดกับลูกหลานได้มากขึ้น
3. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดหลังการบำบัดรักษาได้รับการเฝ้าระวังและติดตามสามารถคืนกลับสู่

ครอบครัว ชุมชน สังคม รวมถึงดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

4. ผู้ผ่านการบำบัดรู้สึกผ่อนคลายที่ครอบครัวเข้าใจตนเองมากขึ้น
5. ผู้ประสานพลังแผ่นดิน และอาจารย์ที่ปรึกษา ทราบบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาเสพติดในชุมชน ในพื้นที่¹²

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” พบว่าการดูแลป้องกันยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ควรมีมาตรการแก้ไขที่ชัดเจน และครอบคลุม ที่สำคัญควรทำการแก้ไขที่ต้นเหตุ เช่น การจัดให้มีศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้จริง การสนับสนุนให้ประชาชนทำธุรกิจของตนเองที่มั่นคง การกระจายแหล่งรายได้ออกไปสู่เขตชนบทประชาชนเบาบาง การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ถูกต้อง โดยการอบรมและการประชาสัมพันธ์ การดูแลเอาใจใส่ให้ความอบอุ่นกับคนในครอบครัว รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน เพื่อการสอดส่องดูแลเรื่องอาชญากรรมทุกประเภท ด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การให้ความร่วมมือกับตำรวจในการแจ้งข่าวสาร การติดตามคนร้าย และการเป็นพยานชี้ตัวผู้กระทำผิดด้วย¹³

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีงานวิจัยศึกษาเรื่อง “การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย” พบว่า

- 1) การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้อง ด้านการจัดกลไกเฝ้าระวังปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ผลการปฏิบัติระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือและให้โอกาสกับนักเรียน

¹² สมศักดิ์ หนองพงษ์, การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนศึกษาเฉพาะกรณีการดำเนินการที่เป็นเลิศในการป้องกันและการสืบสวนเพื่อปราบปราม, วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 : ฉบับที่ 8 เล่มที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557, 77-78.

¹³ เอกรัชต์ แสงสนิท, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้านยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549, 46.

2) ปัญหาในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การให้ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่มากเท่าที่ควร ขาดงบประมาณ การควบคุมดูแลนักเรียนไม่เพียงพอและทั่วถึง บุคลากรผู้รับผิดชอบขาดความชำนาญ การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโทษและวิธีการป้องกันยาเสพติดในการสอนรายวิชาต่างๆ น้อย การปรับปรุงสภาพแวดล้อม และการสนับสนุนให้มีกิจกรรมทางเลือกไม่เพียงพอ

3) ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา เสนอให้มีการวางแผนร่วมกันของบุคคลหลายฝ่ายจากทั้งในและนอกสถานศึกษา ตรวจสอบผู้ติดยาเสพติด และบำบัดรักษาฟื้นฟู ดำเนินการจัดการปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด สร้างเสริมกิจกรรมวิชาการและธรรมะให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ควบคุม สอดส่อง ดูแลพฤติกรรมนักเรียน และการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลเด็กในปกครองอย่างใกล้ชิด¹⁴

ในงานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมหลังผ่านการบำบัดรักษาของผู้เสพยาเสพติด : กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย” พบว่า ผู้ติดยาเสพติดควรเข้ารับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง และต้องพยายามการอดทนอดกลั้นไม่ยอมเสพ หักห้ามใจเอาชนะความต้องการเสพให้ได้ ซึ่งมีผู้เอาชนะใจตนเอง สามารถผ่านวิกฤติชีวิตครั้งยิ่งใหญ่ไปได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้เสพส่วนใหญ่ไม่อาจจะเลิกเสพได้ในทันที ถึงแม้จะได้รับการบำบัดรักษามาแล้ว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรใช้เวลาในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อย 6 เดือน และต้องมีการติดตามผลหลังมีการบำบัดรักษาอย่างน้อยอีก 1 ปี หรือมั่นใจในระดับหนึ่งว่า ผู้ติดยาได้หายขาดจากการติดยาแล้ว เพื่อป้องกันการกลับมาเสพซ้ำรวมทั้งสังคมและคนในครอบครัว ควรทำความเข้าใจ ให้โอกาสและกำลังใจ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ เพื่อหวังให้ผู้เสพยาเสพติดเลิกเสพได้อย่างถาวร ควบคุมไปกับการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และรัฐควรให้การศึกษากลุ่มประชาชนที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง เพื่อชี้เห็นถึงโทษของยาเสพติด ทราบถึงวิธีการป้องกันไม่ให้คนในครอบครัวเข้าไปเสพยาหรือจำหน่ายยาเสพติดอีกต่อไปเข้าไปประเทศไทยคงจะมีเยาวชนและผู้หลงผิดที่หันกลับมาเป็นพลเมืองดีของชาติเพิ่มขึ้น¹⁵

จากงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวเพื่อการป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตหมู่บ้านชายแดนจังหวัดเชียงราย ” มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

¹⁴ พิสิษฐ์ สุนทรวาทู และคณะ, การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย, วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2553, 195.

¹⁵ ไพโรจน์ บุญประเสริฐ, พฤติกรรมหลังผ่านการบำบัดรักษาของผู้เสพยาเสพติด:กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย, วารสารนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 : มกราคม – มิถุนายน 2561, 207-208.

ระดับประเทศ ควรมีการสร้างมาตรการจูงใจ ขวัญกำลังใจ ปรับปรุงสวัสดิการและการพัฒนาทักษะการทำงานด้านยาเสพติดแก่ผู้ปฏิบัติงานหน่วยงานของรัฐ แรงการปราบปรามผู้มีอิทธิพล และการแก้ไขปัญหาความยากจน ตลอดจนการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของผู้ติดยาแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มวัยแรงงาน เป็นต้น

ระดับชุมชน ควรมีการเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอาชีพหรือการเพิ่มรายได้ควบคู่ไปกับการกิจกรรมการรณรงค์ของชุมชน

ระดับครอบครัว มีกระบวนการที่สำคัญสำหรับการทำให้สมาชิกในครอบครัวห่างจากยาเสพติดมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2. ทำความเข้าใจและรู้จักสมาชิกรวมทั้งเพื่อนหรือบุคคลที่ใกล้ชิด
3. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและพิษภัยของยาเสพติด
4. ทำให้รู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่ามีคนที่รักและเป็นห่วง
5. หัวหน้าครอบครัวต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิก
6. พยายามจูงใจให้สมาชิกหรือครอบครัวมีความศรัทธาต่อศาสนาหรือสิ่งที่ตนเองนับถือ¹⁶

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลการปรับรูปแบบการบำบัดยาเสพติดแบบจิตสังคมบำบัดต่อการปฏิบัติตามแผนการบำบัดของผู้รับการบำบัดยาเสพติดชนิดเมทแอมเฟตามีน” พบว่าการบำบัดผู้ติดยาเสพติดนั้นใช้ผู้บำบัดสหวิชาชีพ และใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning : PL) เป็นแนวทางในการบำบัดที่สอดคล้องนโยบายกระทรวงสาธารณสุขในการให้สหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เนื่องจากที่ผ่านมาการบำบัดฟื้นฟูจะอยู่ในกลุ่มเฉพาะแพทย์ พยาบาล หรือนักวิชาการสาธารณสุขเท่านั้น ขณะที่ปัญหาของผู้รับการบำบัดไม่ได้จำกัดเฉพาะเรื่องร่างกายหรือจิตใจเท่านั้น หากเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และอื่นๆอีกมากมาย การที่สหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดในโรงพยาบาลจึงเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการให้การช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด เนื่องจากมุมมองในการช่วยเหลือจะกว้างขึ้น รูปแบบการบำบัดฟื้นฟูก็จะหลากหลาย สอดคล้องไปกับปัญหาความต้องการของผู้รับการบำบัดแต่ละราย¹⁷

¹⁶ สุชาติ ลีตระกูล และคณะ, การพัฒนากระบวนการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวเพื่อการป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตหมู่บ้านชายแดนจังหวัดเชียงราย, วารสารการวิจัยกาสะลองคำ, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2556, 11.

¹⁷ วิภากรณ์ ปัญญาดี, ผลการปรับรูปแบบการบำบัดยาเสพติดแบบจิตสังคมบำบัดต่อการปฏิบัติตามแผนการบำบัดของผู้รับการบำบัดยาเสพติดชนิดเมทแอมเฟตามีน, วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน 2563, 117.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1.1 วิจัยเอกสาร (Documentary research)

ศึกษาข้อมูลหมายวิจัยบทความ ตำรา กฎระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ที่จะทำให้ทราบถึงอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนโยบายที่ใช้บังคับอยู่ อันจะเป็นกรอบความคิดให้กับงานวิจัย โดยเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย 1) ความจริงสามารถตรวจสอบได้ (Authenticity) 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) 3) การเป็นตัวแทนของสิ่งที่ศึกษา (Representativeness) และ 4) ความหมายชัดเจนเข้าใจง่าย (Meaning)

3.1.2 วิจัยโดยการถอดบทเรียนจากการประชุมสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focused group) ผ่านเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสายงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย อาทิเช่น ตำรวจฝ่ายสืบสวน พนักงานสอบสวน ทนายความ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้แทนจากงานยุติธรรมจังหวัดเชียงราย เป็นต้น เพื่อทราบถึงหลักปฏิบัติทั่วไป การใช้และการตีความกฎหมาย ตลอดจนอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและแนวทางปฏิบัติในอนาคต โดยใช้วิธีการ “สะท้อนคิด” (Reflective practice) ผ่านเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายบริบททั่วไป

3.1.3 วิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ผ่านเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

คัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงถึงบุคคลากรด้านกฎหมายในจังหวัดเชียงรายผู้อยู่ใกล้ชิดกับสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดหรือเป็นผู้ต้องบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามยาเสพติด เพื่อตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บริบททั่วไปอีกครั้ง และเพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในเชิงลึก โดยใช้วิธีการ “สะท้อนคิด” (Reflective practice) ผ่านเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายข้อมูลเชิงลึก

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

3.2.1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผ่านเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire)

เป็นการใช้เครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อหาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

การวิจัยจึงได้นำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบริบททั่วไป ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกพร้อมให้ตอบแบบสอบถามฯ จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) จำนวน 16 คน ด้วยวิธีการของ Krejcie & Morgan (1970) จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมดได้ ในกลุ่มประชากรที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย ด้วยการตอบแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบริบททั่วไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 เชิงปริมาณ

ประมวลผลจากการเก็บจำนวนความถี่ของการตอบคำถามในรูปเรียงลำดับจำนวนจากมากไปน้อยและแบบร้อยละของอัตราข้อมูล โดยแสดงผลการรายงานเป็นรูปแบบตาราง หรือกราฟ ซึ่งแบ่งประเด็นการสำรวจออกได้เป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริบททั่วไปในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย และส่วนที่ 5 ข้อมูลข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับการวางนโยบายเชิงพื้นที่สำหรับแก้ไขปัญหาเสพติด

3.3.2 เชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารด้วยการตีความ และเรียบเรียงตรวจสอบกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งวิเคราะห์บทสัมภาษณ์บุคลากรด้านกฎหมายในจังหวัดเชียงรายผู้ใกล้ชิดกับสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด หรือเป็นผู้ต้องบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามยาเสพติด เพื่อตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลปัญหา และอุปสรรคในเชิงลึก เพื่อให้เกิด

ความสอดคล้องต้องกันในเรื่องหาสาระตรงตามความเป็นจริง วิเคราะห์โดยเทียบกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสรุปนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อตอบโจทย์งานวิจัย

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

1 ปี

3.5 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

[illegible]

เป็นการสะท้อนคิดของ ผู้ปฏิบัติงาน													
4) จัดประชุมกลุ่ม(Focused group)บุคคล ผู้ปฏิบัติงานใน กระบวนการยุติธรรม สำหรับป้องกันและ ปราบปรามพื้นที่จังหวัด เชียงราย													
5) สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง โดยมุ่งเน้นสอบถามข้อมูลเชิง ลึก													
6) นำข้อมูลที่ได้จากการประชุม สัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล													
7) จัดทำข้อเสนอแนะเชิง นโยบายที่เหมาะสมเชิงพื้นที่ ในการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด พื้นที่ จังหวัดเชียงราย													
8) จัดทำข้อสรุปงานวิจัยและ ข้อเสนอแนะ จัดทำรูปเล่ม วิจัยและส่งวิจัย													

บทที่ 4

วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

4.1 ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้กฎหมายใหม่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 โดยราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่กฎหมายเกี่ยวกับคดียาเสพติดใหม่ ออกมาจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 และ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรมยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดมิให้แพร่ระบาดในประเทศ รัฐไทยมีแนวนโยบายเพิ่มเติมโทษที่ใช้ในการลงโทษกับผู้กระทำความผิดมากขึ้น อาทิ การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษใน ประเภที่ 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต ที่เป็นการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึงจำคุก ตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 500,000 บาทถึง 5,000,000 บาท หรือประหารชีวิต

(1) การกระทำความผิดโดยหัวหน้า ผู้มีหน้าที่สั่งการ หรือผู้มีหน้าที่จัดการในเครือข่ายอาชญากรรม

(2) การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป เป็นต้น

และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคดียาเสพติดที่มีข้อกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดที่กระเจายกกันอยู่หลายฉบับ ทำให้ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย และประชาชนเข้าถึง ตลอดจนทำความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ ยากลำบาก ประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับปัจจุบันจึงเป็นการรวบรวมข้อกฎหมายที่เคยมีอยู่อย่าง กระเจายกกันไว้ในกฎหมายหลายฉบับให้เป็นระบบและเป็นเอกภาพมากขึ้น ง่ายต่อการศึกษาคำความ เข้าใจสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดมากขึ้น

ข้อกฎหมายยาเสพติดฉบับใหม่ได้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มมิติแห่งการแก้ไขปัญหายา ซึ่งกฎหมาย ยาเสพติดฉบับเดิมมิได้มีข้อกำหนดแยกแยะระหว่างผู้ค้ายาเสพติดในลักษณะองค์กร กับผู้เสพเพียง อย่างเดียว ซึ่งมีบทสันนิษฐานเด็ดขาดว่าผู้มียาเสพติดในครอบครองคือผู้ที่มีไว้เพื่อจำหน่ายในทุกกรณี อันเป็นผลร้ายต่อผู้ที่มีไว้เพื่อเสพประการเดียว และต้องนำทุกคนเข้าไปรวมกันอยู่ในเรือนจำโดยมิได้มีการแยกแยะ กฎหมายที่ประกาศใช้ใหม่นี้จึงได้ปรับบทสันนิษฐานความผิดใหม่ ประมวลกฎหมายยา เสพติดฉบับปีพ.ศ. 2564 จึงปรับเปลี่ยนจากการชี้วัดด้วยปริมาณ เป็นการพิจารณาจากพฤติการณ์ ของผู้ครอบครองแทน มีการเพิ่มบทสันนิษฐานการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ผู้ครอบครองไว้ซึ่งยาเสพติดสามารถอาศัยเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่ายาเสพติดที่ตนมีไว้ในครอบครองนั้นเพื่อเสพ หรือเพื่อจำหน่าย ทำให้เกิดประโยชน์ในการแยกแยะระหว่างผู้เสพยาเสพติดกับผู้ค้ายาเสพติดได้

สำหรับกระบวนการในการลงโทษ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการลงโทษผู้ทำผิดให้สมเหตุสมผลขึ้น โดยมุ่งเน้นปราบปรามไปที่กลุ่มผู้ค้า หรือขบวนการค้ายาเสพติด ในขณะเดียวกันสำหรับผู้เสพยาเสพติด รัฐก็มีมาตรการผ่อนปรนให้ “ผู้เสพเป็นผู้ป่วย” อันเป็นบทสันนิษฐานเพื่อนำผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เน้นนำวิธีการทางการแพทย์เข้ามาแก้ปัญหาผู้เสพยา โดยใช้กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู

การเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสามารถทำได้ด้วยคำสั่งศาล หรือการเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูโดยสมัครใจ ผู้เสพยาเสพติดสามารถเลือกเข้ากระบวนการนี้ได้ด้วยตัวเอง และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการผู้ทำผิดจะไม่ถูกดำเนินคดี ส่งผลให้ผู้ทำผิดจะไม่มีประวัติอาชญากรรมสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ง่ายไม่ต้องมี “ตราบาป” ทางสังคม ซึ่งในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูจะไม่มีกระบวนการนำโทษกักขังทางอาญามาใช้กับผู้เข้าสู่ระบบบำบัด แต่จะใช้มาตรการอื่นเข้ามาช่วย อาทิ การให้มารายงานตัว การถูกจำกัดการเดินทาง และกระบวนการให้ชุมชนเข้ามาร่วมสอดส่องดูแล ในระหว่างบำบัดหรือนัดแพทย์ โดยที่ผู้ทำผิดสามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ในขณะที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

กฎหมายยาเสพติดใหม่ยังกำหนดแนวปฏิบัติของกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้เสพยาอย่างชัดเจน มีศูนย์คัดกรองที่ทำหน้าที่ประเมินความรุนแรงของการติดยาและภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพ รวมทั้งมีกระบวนการส่งต่อผู้เสพไปเข้ารับการบำบัดรักษายังสถานพยาบาลยาเสพติดและสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และเมื่อกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูเสร็จสิ้นแล้ว ยังมีมาตรการติดตามผู้ผ่านการบำบัดอยู่เป็นระยะอีกด้วย

ในทางสังคมของผู้ติดยาเสพติด กฎหมายวางมาตรการฟื้นฟูทางสังคมเพื่อให้ผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข โดยการกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานคร จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และ ส่งเคราะห์แก่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้รับการฟื้นฟูสภาพทางสังคม โดยได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อให้บุคคลดังกล่าว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยไม่กลับมากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ในการฟื้นฟูสภาพทางสังคมดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือ กรุงเทพมหานคร อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายอาสาสมัครในพื้นที่ หรืออาจทำความตกลง เพื่อบริการหรือส่งต่อให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่น ที่ให้ความร่วมมือก็ได้

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) ให้คำแนะนำ ปรีกษา และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา
- (2) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งการสนับสนุนผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว
- (3) ช่วยเหลือเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และให้การสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้างหรือสถานประกอบการรับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าทำงาน
- (5) ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษาและติดตามดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

ในจังหวัดเชียงรายได้มีคำสั่งจังหวัดเชียงราย ที่ 742/2566 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2566 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำความผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พักอาศัย ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่เป็นการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดที่ไร้ที่พึ่งพิงและอาจก่อปัญหาสังคมโดยสรุปดังนี้

1. ดำเนินการกำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำความผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พักอาศัย
2. อำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงานภายในจังหวัดที่มีภารกิจรับผิดชอบให้ดำเนินการตามแนวทางการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำความผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พักอาศัย ที่คณะกรรมการฯ กำหนดไว้
3. ดำเนินการอื่นๆที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำความผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พักอาศัย ให้ได้รับการช่วยเหลือ แก้ไข ตามสภาพปัญหา และความจำเป็น รวมทั้งดำเนินการตามมติของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด

4.2 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกพร้อมให้ตอบแบบสอบถามฯ จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) จำนวน 16 คน ด้วยวิธีการของ Krejcie & Morgan (1970) จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เลือกสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมดได้ ในกลุ่มประชากรที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย ด้วยการตอบแบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบริบททั่วไป สามารถสรุปผลเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผู้ปฏิบัติงานได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตาราง 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา 5 ปี ขึ้นไป	14	88%
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2	13%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
2. อายุของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
41 ปี - 50 ปี	6	38%
51 ปี - 60 ปี	5	31%
31 ปี - 40 ปี	4	25%
20 ปี - 30 ปี	1	6%
61 ปี ขึ้นไป	0	0%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
3. รับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	11	69%

3. รับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	5	31%
ไม่ได้รับการศึกษา	0	0%
ประถมศึกษา	0	0%
มัธยมศึกษา	0	0%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
4. หน่วยงานต้นสังกัดผู้ให้ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานคุมประพฤติ	4	25%
ทนายความ	3	19%
ตำรวจ	2	13%
ราชทัณฑ์	2	13%
สำนักงานยุติธรรมจังหวัด	2	13%
ศาล	1	6%
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	1	6%
สำนักงานบังคับคดีจังหวัดเชียงราย	1	6%
พนักงานอัยการ	0	0%
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	0	0%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
5. พื้นที่ปฏิบัติงานของท่านในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดเชียงราย	15	94%
จังหวัดเชียงรายและพื้นที่อื่นในประเทศไทย	1	6%
รวมทั้งสิ้น	16	100%

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดที่พบ มีตามลำดับดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 88 และ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13

ประเด็นที่ 2 อายุของผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ อายุระหว่าง 41 ปี - 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 38, อายุระหว่าง 51 ปี - 60 ปีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31, อายุระหว่าง 31 ปี - 40 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และ อายุระหว่าง 20 ปี - 30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ประเด็นที่ 3 รับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 69 และ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31

ประเด็นที่ 4 หน่วยงานต้นสังกัดผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้สำนักงานคุมประพฤติ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25, หน่วยงาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 19, ในหัวข้อหน่วยงานตำรวจ ราชทัณฑ์ และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีจำนวนเท่ากัน คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13, และส่วนงานศาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานบังคับคดี จังหวัดเชียงราย มีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ประเด็นที่ 5 พื้นที่ปฏิบัติงานของท่านในปัจจุบัน มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ จังหวัดเชียงราย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 94 และ จังหวัดเชียงรายและพื้นที่อื่นในประเทศไทย มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริบททั่วไปในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ตารางที่ 2 ข้อมูลบริบททั่วไปสภาพความรุนแรงปัญหาด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1. ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความรุนแรงหรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
มีความรุนแรง	16	100%
ไม่มีความรุนแรง	0	0%
รวมทั้งสิ้น	16	100%

จากตาราง พบว่า ประเด็นที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ทราบถึงปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความรุนแรง

ตารางที่ 3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

2. สภาพปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดในสายงานที่พบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงาน	11	17%
ปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ	9	14%
ชุมชนสังคมไม่ให้ความรู้มือในการป้องกันและปราบปราม	8	12%
ข้อจำกัดด้านที่เทคโนโลยีในการทำงาน	7	11%
ผู้กระทำความผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการปราบปรามเสมอ	7	11%
ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ ผู้ปฏิบัติงาน	6	9%
จำนวนผู้กระทำความผิดมากกว่าการบริหารจัดการของหน่วยงานจะรับได้	5	8%
ระยะเวลาในการดำเนินการกฎหมายมีน้อย	4	6%
ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ	3	5%
ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการ แก้ไขแบบบูรณาการ	3	5%
มีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	2	3%
รวมทั้งสิ้น	65	100%

จากตาราง พบว่า ประเด็นที่ 2 ปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดในสายงานของผู้ตอบสอบถาม มีการลำดับการพบปัญหาจากมากไปน้อยดังนี้ ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17, ปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14, ชุมชนสังคมไม่ให้ความรู้มือในการป้องกันและปราบปราม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 12, ข้อจำกัดด้านที่เทคโนโลยีในการทำงาน เท่ากับหัวข้อ ผู้กระทำความผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการปราบปรามเสมอ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11, ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9, จำนวนผู้กระทำความผิดมากกว่าการบริหารจัดการของหน่วยงานจะรับ จำนวน 5 คน ได้คิดเป็นร้อยละ 8, ระยะเวลาในการดำเนินการกฎหมายมีน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6, ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่

การปฏิบัติ เท่ากับหัวข้อขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข
แบบบูรณาการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และ หัวข้อมีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3

**ตารางที่ 4 สาเหตุแห่งปัญหาในการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัด
เชียงราย**

3. ลักษณะของปัญหาตามข้อ 2. ท่านเห็นว่าเกิดจากสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี การศึกษา คติของชุมชนในพื้นที่ ที่ไม่เห็นถึง ภัยจากยาเสพติด	12	30%
ปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความยุ่งยากซับซ้อน หรือร้ายแรงกว่าพื้นที่ อื่น	7	18%
หน่วยงานที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ขาดการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่น	6	15%
หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการอบรมบ่มเพาะองค์ความรู้อย่าง ต่อเนื่องและลึกซึ้ง	6	15%
งบประมาณเฉพาะงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังมีน้อย	6	15%
กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไร้ประสิทธิภาพ	3	8%
รวมทั้งสิ้น	40	100%

จากตาราง พบว่า ประเด็นที่ 3 สาเหตุของลักษณะของปัญหาในประเด็นที่ 2 มีการ
เรียงลำดับสาเหตุจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี การศึกษา คติของชุมชน
ในพื้นที่ ที่ไม่เห็นถึงภัยจากยาเสพติด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30%, ปัญหาในพื้นที่จังหวัด
เชียงรายมีความยุ่งยากซับซ้อน หรือร้ายแรงกว่าพื้นที่อื่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18%,
หน่วยงานที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ขาดการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่น มีจำนวนรายการเท่ากับ
หัวข้อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการอบรมบ่มเพาะองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง
และหัวข้องบประมาณเฉพาะงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังมีน้อย จำนวน 6 คน คิด
เป็นร้อยละ 15% และ กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไร้ประสิทธิภาพ จำนวน 3 คน คิด
เป็นร้อยละ 8%

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัด
เชียงราย

ตารางที่ 5 ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยา
เสพติด

1. ท่านเคยเข้ารับการอบรม/ประชุม เรื่องความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ?	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	9	56%
เคย	7	44%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
2. ท่านรู้ถึงขอบเขตสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดียาเสพติดตามกฎหมาย หรือไม่	จำนวน	ร้อยละ
รู้	14	88%
ไม่รู้	2	13%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
3. ท่านต้องการให้มีการอบรมกฎหมายหรือแนวทางป้องกันและปราบปรามยา เสพติดแก่ท่านหรือไม่ ?	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	15	94%
ไม่ต้องการ	1	6%
รวมทั้งสิ้น	16	100%
4. ท่านทราบนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของพื้นที่จังหวัด เชียงรายหรือไม่ ?	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	5	31%
ไม่ทราบ	11	69%
รวมทั้งสิ้น	16	100%

5. ท่านต้องการให้มีการอธิบายแจกแจงเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะของจังหวัดเชียงรายแก่ท่านหรือไม่ ?	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	15	94%
ไม่ต้องการ	1	6%
รวมทั้งสิ้น	16	100%

จากตาราง พบว่า

ประเด็นที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเข้ารับการอบรม/ประชุม เรื่องความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 56 มีเพียง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ที่ได้เข้ารับการอบรม/ประชุม,

ประเด็นที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามรู้ถึงขอบเขตสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดตามกฎหมาย มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 88 มีเพียงมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ที่ไม่รู้ถึงขอบเขตสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดตามกฎหมาย,

ประเด็นที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการอบรมกฎหมายหรือแนวทางป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 94 มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ที่ไม่ต้องการให้มีการอบรมกฎหมายหรือแนวทางป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,

ประเด็นที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบถึงนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 69 มีเพียงจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31 ที่ทราบถึงนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ประเด็นที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการอธิบายแจกแจงเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะของจังหวัดเชียงราย มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 94 มีจำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ที่ไม่ต้องการต้องการให้มีการอธิบายแจกแจงเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะของจังหวัดเชียงราย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 6 สภาพปัญหาของหน่วยงานต่อการดำเนินคดียาเสพติด

พบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย	จำนวน	ร้อยละ
มีปัญหา	13	81%
ไม่มีปัญหา	3	19%
	16	100%

จากตาราง พบว่า ประเด็นที่ 1 มีผู้ประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81 และ ผู้ที่ไม่ประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 19

ตารางที่ 7 สภาพปัญหาของหน่วยงานต่อการดำเนินคดียาเสพติด

สภาพปัญหาของหน่วยงานต่อการดำเนินคดียาเสพติด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ	9	18%
ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงาน	9	18%
ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ	6	12%
ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการทำงาน	4	8%
ผู้กระทำความผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อเลี่ยงการปราบปรามเสมอ	4	8%
จำนวนผู้กระทำความผิดมีมากกว่าการบริหารจัดการหน่วยงานจะรับได้	4	8%
ชุมชน สังคมไม่ให้ความรู้มือในการป้องกันและปราบปราม	4	8%
ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมายมีน้อย	3	6%
ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข แบบบูรณาการ	3	6%

ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน	2	4%
มีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน	1	2%
	49	100%

จากตาราง พบว่า ประเด็นที่ 2 สภาพปัญหาการดำเนินคดีอาญาเสพติดที่พบ มีตามลำดับดังนี้ หัวข้อปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ มีจำนวน 9 รายการ ซึ่งเท่ากับหัวข้อจำกัดด้านงบประมาณ สนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 18, ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อน ยากแก่การปฏิบัติ มีจำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12, ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการทำงาน มีจำนวน 4 รายการ เท่ากับ ผู้กระทำความผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อเลี่ยงการปราบปรามเสมอ, จำนวนผู้กระทำความผิดมีมากกว่าการบริหารจัดการหน่วยงานจะรับได้ และสังคมไม่ให้ความรู้มือในการป้องกันและปราบปราม คิดเป็นร้อยละ 8, ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมายมีน้อย มีจำนวน 3 รายการ เท่ากับหัวข้อของขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขแบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 6, หัวข้อขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีจำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4 และจำนวนหัวข้อที่ถูกเลือกน้อยที่สุดคือ หัวข้อมีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีเพียงจำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2

ส่วนที่ 5 ข้อมูลข้อเสนอแนะสำหรับการวางนโยบายเชิงพื้นที่สำหรับแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายหรือนโยบายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ประเด็นความคิดเห็นถึงอนาคตจังหวัดเชียงรายที่ควรพัฒนากฎหมายหรือนโยบายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
ปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณใหม่ให้เหมาะสม	9	20%
มีการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและยุทธวิธีในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น	9	20%
ควรมีการพัฒนาเครื่องมือ อาทิ แอปพลิเคชันเพื่อใช้งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของจังหวัดเชียงรายเป็นการเฉพาะโดยสามารถบูรณาการเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานเข้าไว้ในเครื่องมือนี้	7	16%
ควรมีการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เชียงรายเพื่อเป็นขวัญ	7	16%

กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ อาทิ การเพิ่มรางวัลนำจับ การจ่ายเบี้ยพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการเพิ่มวันทวิคูณ เป็นต้น		
ปรับปรุงอาคารสถานที่ เพิ่มขนาด ขยายพื้นที่หน่วยงานให้เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหา อาทิ เรือนจำ เป็นต้น	4	9%
ปรับปรุงการข่าวและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพแม่นยำ	4	9%
มีการเข้มงวดกับการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น	3	7%
รัฐควรมีมาตรการพิเศษสำหรับงานปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายเป็นพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ	2	4%
	45	100%

จากตาราง พบว่า ประเด็นที่ 5 หัวข้อปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณใหม่ให้เหมาะสม มีจำนวน 9 รายการ เท่ากับหัวข้อมีการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและยุทธวิธีในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 20, หัวข้อที่ควรมีการพัฒนาเครื่องมือ อาทิ แอปพลิเคชันเพื่อใช้งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของจังหวัดเชียงรายเป็นการเฉพาะโดยสามารถบูรณาการเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานเข้าไว้ในเครื่องมือนี้ มีจำนวน 7 รายการเท่ากับ หัวข้อควรมีการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เชียงรายเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ อาทิ การเพิ่มรางวัลนำจับ การจ่ายเบี้ยพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการเพิ่มวันทวิคูณ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 16, หัวข้อปรับปรุงอาคารสถานที่ เพิ่มขนาด ขยายพื้นที่หน่วยงานให้เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหา อาทิ เรือนจำ เป็นต้น มีจำนวน 4 รายการเท่ากับหัวข้อปรับปรุงการข่าวและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพแม่นยำ คิดเป็นร้อยละ 9, หัวข้อมีการเข้มงวดกับการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น มีจำนวน 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7 และลำดับสุดท้ายคือหัวข้อรัฐควรมีมาตรการพิเศษสำหรับงานปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายเป็นพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ มีจำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4

4.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

4.3.1 ปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับสายงานด้านการปราบปรามจับกุมยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายโดยรูปแบบการประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ผ่านวิธีการ “สะท้อนคิด” (Reflective practice) โดยประชุมกลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึกจากประสบการณ์การปฏิบัติงานเพื่อค้นพบสภาพปัญหาที่แท้จริง เกี่ยวกับการนำนโยบายรัฐไปใช้ปฏิบัติ ว่ามีปัญหาในเชิงพื้นที่อย่างไร และจำเป็นต้องมีการปรับแนวนโยบายอย่างไรในอนาคต ซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1) การข่าวที่ล่าช้า และไม่สอดคล้องประสานกันระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ทันทั่วทั้งพื้นที่จำเป็นต้องมีการข่าวที่ว่องไว และแม่นยำ แต่ปัญหาที่พบก็คือ มีการข่าวมีความล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ อย่างไรก็ตามแม้ข่าวสารจะเป็นเรื่องจำเป็นแต่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่จริงก็ต้องใช้เวลาในการหาข่าว แม้ปัจจุบันก็จะมีหน่วยงานเช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือปปส. เข้ามาร่วมทำงานบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ตำรวจ เรือรบ จมูกประพติ เป็นต้น แต่ก็ไม่ได้มีการแบ่งปันข้อมูลในลักษณะบูรณาการเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน โดยเฉพาะกรณีส่งต่อผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานผู้รับตัวผู้กระทำผิด หรือผู้เสกไว้ไม่มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตัวผู้นั้นเลย ทำให้การบริหารจัดการทางคดีเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากลักษณะงานมีความเสี่ยง และปริมาณงานมีมากเมื่อเทียบกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ ทั้งการทำงานด้านยาเสพติดเป็นลักษณะงานที่ได้รับการยอมรับจากสังคมน้อย หรือบางกรณีเจ้าหน้าที่ต้องเก็บตัวแยกออกจากสังคม เนื่องจากจำเป็นต้องต้องรักษาความลับของงาน หรือความเสี่ยงต่ออันตราย ดังนั้นบุคลากรที่จะทำงานด้านนี้ในบางโอกาสจึงขาดกำลังใจ หรือแรงจูงใจในการทำงาน งานหนัก เสี่ยงภัย แต่ผลตอบแทนที่จะได้รับเพื่อเป็นขวัญกำลังใจไม่คุ้มค่า

3) จำนวนบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อความต้องการ เมื่อเทียบกับปริมาณงาน ในพื้นที่ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณโดยเฉพาะค่าตอบแทนการเสี่ยงภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในความเสี่ยงต่อภัย ทั้งขาดอุปกรณ์ หรือการเปลี่ยนปริมาณ หรือแจกจ่ายเทคโนโลยีไม่ทั่วถึง ปัญหาการขาดแคลนเทคโนโลยีของผู้ปฏิบัติหน้าที่ อาทิ ตำรวจในพื้นที่ที่มีความ

ยากลำบากในการเข้าถึงเทคโนโลยี เช่น เครื่องมือตัดจับ หรือหาข่าว เพราะเป็นเทคโนโลยีทันสมัย มีราคาแพง และมีจำกัดมักไปอยู่ ณ ส่วนกลาง เมื่อจะขอข้อมูลแต่ละครั้งเป็นไปด้วยความยากลำบาก

หากเป็นการลงพื้นที่เพื่อหาข่าวใน “ชุมชนภูเขา” ก็ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบสวน จำเป็นต้องใช้ “สายลับ” ในการเข้าไปหาข่าว แต่หากเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ภาษา หรือเป็นชุมชนค้ายาเสพติดที่มีความระมัดระวังเจ้าหน้าที่ของรัฐสูง เจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถแปลงกาย แฝงตัว หรือ “ปลอมตัว” เข้าไปหาข่าวได้ จำเป็นต้องใช้คนในพื้นที่เป็นสายลับให้ ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะต้องใช้วิธีการจับกุมในคดีอื่นแล้วจึงมอบหมายให้ทำงานเป็นสายลับ อย่างไรก็ตาม ข่าวแต่ละข่าวที่ได้มา หากข่าวใดที่มีผลทำให้สามารถจับกุมผู้ร้ายใหญ่ได้ก็จะต้องมีการให้สิ่งของรางวัล แลกเปลี่ยนกับสายลับดังกล่าว ซึ่งทางราชการไม่สามารถเบิกงบประมาณส่วนนี้ได้

การขาดแคลนบุคลากรที่ต้องเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เฉพาะเรื่อง เช่น ในพื้นที่เชียงรายมีหลากหลายชาติพันธุ์ภาษาจำเป็นต้องมีล่าม หรืออาสาสมัครที่เป็นสื่อกลางในการปฏิบัติงานเพิ่มเป็นเท่าตัว หรือกรณีเจ้าพนักงานบังคับคดีอาญาในคดียาเสพติด เมื่อพิจารณาภาพรวมที่นิติกรในสำนักงานบังคับคดีจังหวัดเชียงรายต้องดูแลคดีทั้งหมด ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาจึงส่งผลให้มีปริมาณงานล้นเกินอัตรากำลัง จึงจำเป็นต้องมีการทบทวนนโยบายการเพิ่มนิติกร เพื่อเข้ามาดูแลคดีเฉพาะในส่วน of คดีอาญา เป็นการแก้ไขปัญหาคดีดำเนินการล่าช้า เพราะส่วนใหญ่เพียงแค่คดีแพ่งก็ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมาก หากต้องแบ่งเวลามาดำเนินการในส่วนคดีอาญา อาจจะทำให้การดำเนินการล่าช้าเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม หากมีนิติกรดูแลคดีอาญาโดยเฉพาะจะส่งผลต่อการทำงานในส่วนของการบังคับคดียาเสพติดได้สะดวกและรวดเร็วกว่าเดิม

4) อุปสรรคในเชิงพื้นที่ ชุมชน ชาติพันธุ์ ภาษาในการสื่อสาร เนื่องจากบริบทของพื้นที่จังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เป็นถิ่นทุรกันดาร ปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบางกลุ่มชาติพันธุ์ ยากต่อการเข้าถึงเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือทำงานชุมชนป้องกันยาเสพติดในเชิงรุก บางพื้นที่ ที่มีการแพร่ระบาดของปัญหาเสพติดอย่างหนัก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้อย่างปลอดภัย เนื่องจากสภาพแวดล้อมยากต่อการเข้าถึง ผู้คนในบางชุมชนมีส่วนในการช่วยเหลือผู้กระทำความผิดอาทิ เพื่อนบ้าน ครอบครัวย หรือคนในชุมชนช่วยกันปกปิดข้อมูล หรือคอยแจ้งเตือนผู้กระทำความผิดเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาในพื้นที่ แต่หากเป็นผู้นำชุมชนก็จะมีใจในกระบวนการทางกฎหมาย และให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่

สำหรับการสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากบริบทเชิงพื้นที่จังหวัดเชียงรายเต็มไปด้วยชาติพันธุ์ที่หลากหลาย มีการใช้ภาษา และวัฒนธรรมพื้นถิ่นเป็นของตนเอง ส่งผลให้การสื่อสารไม่บรรลุผล การอธิบายข้อกฎหมายยาเสพติด ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่ยุ่งยากซับซ้อนให้แก่ชาวบ้าน หรือผู้กระทำความผิดโดยที่ไม่มีล่ามแปลภาษาเป็นไปอย่างยากลำบาก อาทิ กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ผู้กระทำความผิดต้องมาให้ถ้อยคำกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติ แม้ผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนาละเมิด

คำสั่งของเจ้าหน้าที่ แต่กลับเกิดปัญหาการสื่อสาร เนื่องจากได้รับสารไปแล้วแต่ไม่เข้าใจ ส่งผลต่อการมารายงานตัว ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่กำหนด ทั้งอาจเป็นที่มาของการกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้

5) ปัญหาการมุ่งเน้นนโยบายปราบปรามมากกว่าเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็ง เนื่องจากการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้วางนโยบาย และผู้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องรู้สึกจริงในเบื้องต้นก่อนว่าที่ผู้กระทำผิดค้ายาเสพติดเกิดจากสาเหตุใด ทั้งจะต้องรู้ข้อเท็จจริงก่อนว่าสิ่งที่ทำให้เด็ก หรือผู้ใหญ่เสพยา หรือติดยาเสพติดเพราะเหตุใด หากการแก้ไขปัญหายังไม่ตรงจุดก็จะทำให้ปัญหายังคงดำเนินต่อไป และทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ สถิติของการติดยาเสพติดมักจะเป็นผู้ที่มีอายุน้อยลง เด็กเหล่านี้มักกลายเป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ในเรื่องของการที่นำยาเสพติดไปแพร่ระบาดในกลุ่มเพื่อน ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่แก้ไขปัญหาคายาก เนื่องจากเด็กคนเมื่อได้เงินมาจากการค้ายาเสพติด สิ่งที่ต้องการตามมาก็คือ ต้องการได้โทรศัพท์มือถือ หรือวัตถุต่างๆ ที่สามารถนำไปอวดเพื่อนได้เพื่อให้ได้รับการยอมรับนับถือทางสังคม แต่ไม่ได้ตระหนักว่าตนได้กระทำความผิดกฎหมาย และต่อสังคม ดังนั้นการทำงานในเชิงป้องกันเชิงพื้นที่ควรทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง อาทิ สร้างโครงการ กิจกรรม เริ่มจากจุดเล็ก ๆ ควบคู่ไปกับการเน้นในเรื่องของการปราบปราม

4.3.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ข้อกฎหมาย เงื่อนไขทางกฎหมาย นโยบายที่ล้าสมัย หรือไม่เท่าทันสภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

1) การขาดข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมาย เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานประสบปัญหาในเรื่องขาดแคลนองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับยาเสพติด หรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดแบบบูรณาการครบกระบวนการ ซึ่งแม้จะมีการจัดอบรมแต่ก็เป็นการจัดอบรมเฉพาะเรื่อง และใช้เวลาในการอบรมน้อยเมื่อเทียบกับการต้องเข้าไปจัดการสภาพปัญหาที่ซับซ้อน ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายยาเสพติดมาก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ทำให้ต้องเสียเวลาในการเรียนรู้ และข้อกฎหมายใหม่ อาทิ ในการสอบบรรจุนิติกร หรือสอบเข้าปฏิบัติหน้าที่ตามหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอันเกี่ยวข้องกับยาเสพติดต่าง ๆ มิได้มีการมุ่งเน้นวิชาสอบประมวลกฎหมายยาเสพติด หรือมิได้สอบข้อกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย หรือองค์ความรู้ใดที่เกี่ยวกับยาเสพติด สภาพปัญหาดังกล่าวอาจมีที่มาจากหลักสูตรนิติศาสตร์ เนติบัณฑิตหรือหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับปริญญาตรี ก็ได้มีการเรียนการสอนมุ่งเป้าเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด ดังนั้นความรู้ในเรื่องของยาเสพติดของเจ้าหน้าที่จึงมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

โดยสรุปองค์ความรู้ส่วนใหญ่ในทางทฤษฎีนิติศาสตร์ มักจะเป็นการเรียนการสอนในเพียง “กฎหมายสี่มุมเมือง และเครือข่าย” อาทิ กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาทั่วไป แต่ในส่วนองกฎหมายยาเสพติด โดยเฉพาะมีการบัญญัติกฎหมายใหม่เสมอ สร้างภาระปัญหาเรื่องการเข้าใจกฎหมาย ซึ่งในหลายเรื่องเป็นกฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน แต่กลับไม่มีการมุ่งเน้น

ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการยึดทรัพย์สิน ทรัพย์สินซึ่งแต่ละในบางมาตรามีการกำกวมของผู้จะได้แย้งทรัพย์สินนั้นอยู่

2) ความล่าช้าของกระบวนการทางคดีต่อทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้กระทำความผิด ในส่วนของการบังคับคดีกับทรัพย์สินของผู้ค้ายาเสพติด หากมีการยึดทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ทางหน่วยงานบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการขายทอดตลาด ทรัพย์สินดังกล่าวจะขายทันทีไม่ได้ จะต้องรวบรวมเป็นรอบให้ได้จำนวนทรัพย์สินมากพอประมาณเพื่อนำออกขายทอดตลาดในคราวเดียว ซึ่งระยะเวลาในการจัดรอบมักมีเวลานาน บางกรณีอาจใช้เวลานานถึง 1 ปี หรือมากกว่านั้น ในระหว่างเวลาดังกล่าวอาจส่งผลให้ทรัพย์สินที่เก็บรักษาเสื่อมสภาพ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเวลาขายทอดตลาดทรัพย์สินจึงไม่สามารถขายได้ หรือ “ขายไม่ออก” จึงสมควรปรับปรุงแก้ไขแนวนโยบายในส่วนนี้โดยปรับเปลี่ยนเป็นไม่จำเป็นต้องจัดรอบการขาย เมื่อสามารถยึดทรัพย์สินได้ก็ขายทันทีหรือไม่ควรทอดระยะเวลาเนิ่นนาน

3) ระยะเวลาของการดำเนินคดีตามกฎหมายมีจำกัด หากเป็นคดีทั่วไป เช่นคดีเสพยา หรือครอบครองยาเสพติดทั่วไป จะไม่มีปัญหาเรื่องระยะเวลาจำกัด แต่ปัญหาส่วนใหญ่ที่เจ้าหน้าที่ต้องพบ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่ทำสำนวนเพื่อสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล มักประสบปัญหาในคดีที่เกี่ยวข้องกับปริมาณยาเสพติดที่จับได้จำนวนมากนับล้านเม็ด ระยะเวลาควบคุม และสอบสวนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็คือ สามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ 48 ชั่วโมง ทั้งการส่งยาเสพติดไปตรวจ 500,000 เม็ด สามารถส่งไปตรวจที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐานของจังหวัดลำปางได้ แต่หากจำนวนยาเสพติดเกินกว่านี้ก็ต้องส่งไปตรวจที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือปปส. และต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์ ประกอบกับการรอผลการตรวจพิสูจน์ประวัติของผู้ต้องหา ที่ต้องนำมาประกอบสำนวนการสอบสวนเพื่อให้ครบกระบวนการ ความ บางคดีมีผู้ต้องหาหลายคน ซึ่งต้องมีรายงานผลการสืบสวนมาประกอบด้วย ก็ทุกประการส่งผลให้ระยะเวลาในการสอบสวนค่อนข้างจำกัด

4) ปัญหาพัฒนาการความซับซ้อนขององค์กรค้ายาเสพติด ปัจจุบันการค้ายาเสพติดมีการขยายกำลังการผลิต และจำหน่ายในรูปแบบองค์กร กล่าวคือมีการกระทำความผิดโดยมีเครือข่ายที่พยายามสร้างตัวตนขึ้นเป็นนายทุน อาทิ เปิดเป็นบริษัทบังหน้า และดำเนินการค้ายาเสพติดโดยว่าจ้างผู้กระทำความผิดให้ดำเนินการค้ายาเสพติดแทน และหากถูกจับกุมและต้องถูกจำคุก ผู้ต้องขังก็อาศัยอยู่ในเรือนจำโดยมีบริษัทที่ให้ทุนค้ายาเสพติดคอยดูแลทั้งตัวผู้ต้องขัง และดูแลญาติทางบ้าน มีสวัสดิการ มีเงินปันผล มีคนดูแลตลอด มีคนมาเยี่ยมตลอดหากพ้นโทษออกจากเรือนจำก็จะมีเงินทุนให้ตั้งตัว โดยการดำเนินการดังกล่าวมักเป็นบริษัทต่างชาติ

5) แนวนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ นโยบายบางประการย่อมเป็น “ดาบสองคม” ในทางปฏิบัติ อาทิ นโยบายหมู่บ้านสีขาว มีการจัดตั้งไว้เพื่อต้องการรางวัลเป็นแรงจูงใจเพื่อให้ชุมชนปลอดยาเสพติด ซึ่งทำให้ความตั้งใจในการแก้ไขปัญหานั้นเป็นเรื่อง “ฉาบฉวย” มิใช่เป็นไปในเรื่องของการแก้ไขปัญหามาจริงจัง หลายปัญหาที่ถูกซ่อนไว้ไม่ยอมทำการแก้ไข เพียงเพราะต้องการรางวัล และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ปัญหาดังกล่าวก็กลับมาอีก ดังนั้นปัญหาคือการสร้างนโยบายกับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน และไม่ต่อเนื่อง

ปัจจุบันยังไม่มีนโยบายปรับสร้างหลักสูตร เพื่อสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง เพิ่มทักษะในการใช้ชีวิตให้มากยิ่งขึ้น ที่สามารถเข้าใจได้ง่ายมุ่งเน้นไปในทางที่เด็กสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ซึ่งแต่ละหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดต่างมีนโยบายที่แยกกันทำ ไม่มีการบูรณาการเนื่องจากเป็นเอกภาพ นอกจากนี้ยังขาดแคลนหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพที่จำเป็น และใช้ประกอบอาชีพได้จริงเมื่อพ้นโทษ เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถใช้เลี้ยงชีพได้โดยไม่กลับสู่วงจรยาเสพติดอีก

สำหรับการปรับพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติดปัจจุบันมีกระบวนการจิตสังคมซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ปปส. และสำนักงานศาลยุติธรรม โดยศาลเป็นผู้ประสานนักจิตสังคมช่วยเหลือผู้มีปัญหาเสพติด เพื่อแก้ไขปัญหาทุกมิติ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจิตสังคมยังมิได้พัฒนาสถานะทางกฎหมายให้ชัดเจน ว่าจะให้ศาลยุติธรรมเป็น “เจ้าภาพ” ในการดำเนินการหรือไม่ และมีความยั่งยืนต่อเนื่องของการดำเนินงานเพียงใด

4.3.3 ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษ ปรับพฤติกรรม บำบัดฟื้นฟู และผู้กระทำความผิด

1) ปัญหาการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากหน่วยงานเรือนจำจะไม่สามารถรับข้อมูลของผู้ต้องโทษที่เข้ามาในเรือนจำเกี่ยวกับ “เครือข่าย” ของผู้ต้องขังรายต่าง ๆ ที่ควรได้รับการส่งต่อข้อมูลให้กับเรือนจำกลางเชียงรายเพื่อใช้ประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง และการจัดสวัสดิภาพของผู้เข้าสู่เรือนจำคดียาเสพติด หรือว่าเป็นเพียงผู้เสพ กล่าวคือในส่วนของการพิพากษาของศาลจะมิได้ระบุรายละเอียดพฤติการณ์แห่งคดีโดยละเอียด เรือนจำกลางเชียงรายซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ปลายน้ำของการแก้ไขปัญหาก็ไม่ทราบว่าคุณต้องโทษเป็นผู้เสพยาที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดดูแล หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่จำเป็นต้องสอดส่องเฝ้าระวัง และเมื่อบุคคลที่เป็นผู้ค้ารายใหญ่เข้าไปอยู่ในเรือนจำก็จะเข้าไปสร้างปัญหาต่าง ๆ อาทิ เรื่องของการที่ผู้ต้องขังที่เข้าไปสร้างเครือข่ายอิทธิพลในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งในครั้งแรกผู้ที่เข้าสู่เรือนจำอาจเข้าไปด้วยคดีเล็กน้อย หรือเป็นเพียง “ผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย” เมื่อเข้าไปอยู่ในเรือนจำอาจเข้าไปพบปะ รวบรวม หรือได้เครือข่ายที่มีอิทธิพลมากขึ้นเกิดเครือข่ายของนักค้ายาเสพติดภายในเรือนจำ นอกจากนี้ในการควบคุมผู้ต้องขังผู้ต้องขังที่เสพ และมีอาการป่วยจิตเวชมี พบว่ามีทั้งปัญหาวิธีการและสถานที่ในการควบคุม การสอดส่องมิให้ผู้กระทำความผิดทำร้ายตัวเอง หรือการพยายามฆ่าตัวตาย

2) ปัญหาทัศนคติของผู้ต้องขังก่อให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ เป็นปัญหาที่หน่วยงานผู้รับตัวผู้ต้องโทษไว้ในการลงโทษจำคุกไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติผู้ต้องขังได้ เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังคงมีมุมมองมองว่า การค้ายาเสพติดเป็นการสร้างอาชีพ คือการประกอบอาชีพประการหนึ่ง โดยมีได้มองว่าเป็นปัญหา ดังนั้นผู้ต้องขังจะทำโดยที่ไม่ได้มีความละเอียดรอบคอบ แต่กลับมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่กระทำ เพราะถือว่าเป็นการประกอบอาชีพที่มีรายได้ดีเพื่อดูแลครอบครัว ทำการค้ายาเสพติดเพื่อเลี้ยงดูบุตร ทำการค้ายาเสพติดเพื่อเลี้ยงดูบิดามารดา เมื่อหลักคิดของผู้กระทำผิดเริ่มต้นจากการคิดว่าการค้ายาเสพติดมิได้เป็นปัญหา ก็จะทำให้การเข้าสู่วงจรการค้ายาเสพติดหลายครั้ง หรือกระทำความผิดซ้ำ จึงปรากฏผู้กระทำความผิดหลายรายต้องโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 ครั้ง บางชุมชนไม่คิดว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกล่าวคือ บางรายรับรู้ว่าเป็นความผิดในทางกฎหมายจริง แต่ไม่คิดว่าเป็นความผิดต่อครอบครัวผู้กระทำ ทั้งไม่คิดว่าเป็นความผิดต่อสังคม เพราะว่าหลายครั้งที่มีการดำเนินคดีที่ศาลจึงมักพบว่าหลายครอบครัวมาให้กำลังใจเพราะว่าบางชุมชนนั้นการค้ายาเสพติดเป็น “อาชีพ” ต่อชุมชนไปแล้ว

ซึ่งทางออกหนึ่งของปัญหานี้ที่กำลังดำเนินการอยู่โดยสำนักงานศาลยุติธรรมก็คือ กระบวนการจิตสังคมดังได้กล่าวไว้แล้ว แต่ก็ยังเป็นเพียงการปรับพฤติกรรมเสียก่อนการถูกลงโทษเท่านั้น มิได้รวมถึงกระบวนการหลังลงโทษด้วย

ปัญหาประการหนึ่งของการที่ผู้เคยต้องโทษ หรือผู้เสพยาเสพติดต้องประสบคือการไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม ชาวบ้านในชุมชนมักกลัวผู้เคยกระทำความผิด หรือผู้เสพยาเสพติดออกจากสังคมด้วยกระบวนการลงโทษทางสังคม อาทิ ไม่ให้เข้าร่วมงานหมู่บ้าน ไม่คบค้าสมาคม การประจาน เป็นต้น ส่งผลให้ผู้นั้นกลับสู่วงจรยาเสพติดอีก

นอกจากนี้สภาพปัญหาเรื่องของการเข้าใจกฎหมายของกลุ่มประชาชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์เชียงราย ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดบางรายไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และโทษภัยจากการค้าขายยาเสพติดทำให้เกิด “ผู้ค้าหน้าใหม่” และ “ผู้เสพนหน้าใหม่” ในทางกลับกันผู้เสบบางรายเรียนรู้ข้อกฎหมาย และใช้กฎหมายเป็นเพื่อเป็นทางหลบเลี่ยงเจ้าหน้าที่ อาทิ กรณีการจับกุมผู้เสพยาเสพติด แล้วผู้ต้องหารับรู้กฎหมายกลับกลายเป็นการเปิดช่องตัวกลาง ให้กับผู้ที่ติดยาเสพติด เมื่อทราบว่าตนเองถูกจับก็จะสมัครใจเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัด หลังจากไปบำบัดเพียง 1-2 วัน แล้วหยุดการบำบัดกฎหมายก็ไม่เอาผิด เมื่อจับกุมซ้ำก็จะวนอยู่แบบนี้ โดยเฉพาะกฎหมายใหม่ เมื่อจับกุมผู้เสพได้ แล้วผู้เสพสมัครใจบำบัดเสร็จก็จะมีประวัติในคดีนั้นเนื่องจากกฎหมายถือว่าไม่มีความผิด

3) ปัญหาการอบรมฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดยาเสพติด ปัจจัยและวิถีความเสี่ยงที่เด็กกระทำผิด กระทำความผิดซ้ำ ๆ ที่สำคัญก็คือ ปัจจัยในครอบครัว พบว่าเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชนยังไม่เพียงพอทั่วถึง ซึ่งมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ระยะเวลา และงบประมาณ ซึ่งสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีจำนวนมาก จึงทำ

ให้เป็นปัญหาที่ไม่สามารถให้ความรู้อย่างทั่วถึงได้ อีกทั้งผู้ใหญ่ในชุมชนมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของกลุ่มคน โดยเฉพาะในเรื่องของกลุ่มคนที่เป็นชาติพันธุ์ ซึ่งมีค่านิยม ว่าการค้า การเสพยาเสพติดเป็นเรื่องปกติของคนทั่วไปที่สามารถที่จะทำได้ หรือในชุมชน สังคม ที่อยู่อาศัย เป็นเรื่องธรรมดาที่ใคร ๆ ก็เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นมุมมองที่ทำให้เด็กก้าวไปสู่การเป็นผู้ค้ารายใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีฐานะที่ยากจนเป็นพื้นฐานอยู่แล้วเป็นปัจจัยผลักดันให้กระทำความผิดได้ง่ายขึ้น ตลอดจนปัญหาการศึกษา และการว่างงาน ซึ่งพบว่าเด็กกลุ่มนี้จึงมีโอกาสที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายกว่าปกติ

4) ปัญหาเชิงสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี ปัญหาเชิงพื้นที่ อันมีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านบรรพตตินิสัย บำบัดฟื้นฟู และผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะสายงานด้านคุมความประพฤติผู้ติดยาเสพติด จะไม่เกิดผลเนื่องจากปัจจัยเหล่านี้

เกี่ยวกับวัฒนธรรม เนื่องจากบุคลิกคนภาคเหนือมีบุคลิกเฉื่อยไม่มีความมุ่งมั่น จึงมีผลกระทบในการแก้ไขฟื้นฟู เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการกลับตน

เกี่ยวกับสภาพสังคม มีการแข่งขันกันสูงพ่อแม่แยกทางกันผู้ถูกคุมส่วนใหญ่มีปัญหาครอบครัว การดูแลที่ไม่เหมือนพ่อแม่ส่วนใหญ่อยู่กับตายาย จึงมีโอกาสไม่ได้ศึกษา หรือเด็กขาดความอบอุ่น ไม่มีใครให้ปรึกษา

เกี่ยวกับสภาพปัญหาในกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนที่มีการตั้งกำแพงในใจ และปกป้องคนในกลุ่มด้วยกันสูงมาก หากเจ้าหน้าที่ทำการสอบถามเพื่อนบ้านมักไม่ให้ความร่วมมือ พวกเขาปกป้องกัน ในทางที่ผิด หากเจ้าหน้าที่สอบถามผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือ ผู้นำชุมชน กลับได้คำตอบอีกรูปแบบหนึ่ง ต่างจากเพื่อนบ้านซึ่งเป็นปัญหาในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย และเพื่อค้นหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางพัฒนากฎหมายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายมีการสรุปผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

พบว่า ประเด็นที่ 1 ผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา 5 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 88 และ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13

ประเด็นที่ 2 อายุของผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ อายุระหว่าง 41 ปี - 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 38, อายุระหว่าง 51 ปี - 60 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31, อายุระหว่าง 31 ปี - 40 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และ อายุระหว่าง 20 ปี - 30 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ประเด็นที่ 3 รับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 69 และ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31

ประเด็นที่ 4 หน่วยงานต้นสังกัดผู้ให้ข้อมูล มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สำนักงานคุมประพฤติ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25, ทนายความ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 19, ในหัวขอหน่วยงานตำรวจ ราชทัณฑ์ และสำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีจำนวนเท่ากัน คือ 2 คน

คิดเป็นร้อยละ 13, และส่วนงานศาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานบังคับคดี จังหวัดเชียงราย มีจำนวนเท่ากัน คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ประเด็นที่ 5 พื้นที่ปฏิบัติงานของท่านในปัจจุบัน มีจำนวนข้อมูลเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ จังหวัดเชียงราย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 94 และ จังหวัดเชียงรายและพื้นที่อื่นในประเทศไทย มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6

ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริบททั่วไปในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ข้อมูลบริบททั่วไปสภาพความรุนแรงปัญหาด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พบว่า ประเด็นที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ทราบถึงปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความรุนแรง

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพื้นที่จังหวัดเชียงราย

พบว่า ประเด็นที่ 2 ปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดในสายงานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการลำดับการพบปัญหาจากมากไปน้อยดังนี้ ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจ ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17, ปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14, ชุมชนสังคมไม่ให้ความรู้มือในการป้องกันและปราบปราม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 12, ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการทำงาน เท่ากับหัวข้อ ผู้กระทำผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการปราบปรามเสมอ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11, ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9, จำนวนผู้กระทำผิดมีมากขึ้นกว่าการบริหารจัดการของหน่วยงานจะรับ จำนวน 5 คน ได้คิดเป็นร้อยละ 8, ระยะเวลาในการดำเนินการกฎหมายมีน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6, ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ เท่ากับหัวข้อขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขแบบบูรณาการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และ หัวข้อมีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3

สาเหตุแห่งปัญหาในการปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพื้นที่จังหวัดเชียงราย

พบว่า ประเด็นที่ 3 สาเหตุของลักษณะของปัญหาในประเด็นที่ 2 มีการเรียงลำดับสาเหตุจากมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี การศึกษา คติของชุมชนในพื้นที่ ที่ไม่เห็นถึงภัยจากยาเสพติด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30%, ปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความยุ่งยากซับซ้อน หรือร้ายแรงกว่าพื้นที่อื่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18%, หน่วยงานที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ ขาดการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่น มีจำนวนรายการเท่ากับ หัวข้อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการอบรมเฝ้าระวังองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง และหัวข้องบประมาณเฉพาะงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังมีน้อย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ

15% และ กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไร้ประสิทธิภาพ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8%

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัด เชียงราย

ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พบว่า ประเด็นที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเข้ารับการอบรม/ประชุม เรื่องความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 56 มีเพียง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ที่ได้เข้ารับการอบรม/ประชุม,

ประเด็นที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามรู้ถึงขอบเขตสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญา ติดตามกฎหมาย มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 88 มีเพียงมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13 ที่ไม่รู้ถึงขอบเขตสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาติดตามกฎหมาย,

ประเด็นที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการอบรมกฎหมายหรือแนวทางป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 94 มีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ที่ไม่ต้องการให้มีการอบรมกฎหมายหรือแนวทางป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,

ประเด็นที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบถึงนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของพื้นที่จังหวัดเชียงราย มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 69 มีเพียงจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31 ที่ทราบถึงนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ประเด็นที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการอธิบายแจกแจงเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะของจังหวัดเชียงราย มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 94 มีจำนวนเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ที่ไม่ต้องการต้องการให้มีการอธิบายแจกแจงเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะของจังหวัดเชียงราย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัด เชียงราย

สภาพปัญหาของหน่วยงานต่อการดำเนินคดีอาญา

พบว่า ประเด็นที่ 1 มีผู้ประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81 และ ผู้ที่ไม่ประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 19

สภาพปัญหาของหน่วยงานต่อการดำเนินคดีอาญา

พบว่า ประเด็นที่ 2 สภาพปัญหาการดำเนินคดีอาญาที่พบ มีตามลำดับดังนี้ หัวข้อปัญหา จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ มีจำนวน 9 รายการ ซึ่งเท่ากับหัวข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 18, ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ มีจำนวน 6 รายการ คิดเป็นร้อยละ 12, ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการทำงาน มีจำนวน 4 รายการ เท่ากับ ผู้กระทำผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อเลี่ยงการปราบปรามเสมอ, จำนวนผู้กระทำผิดมีมากกว่าการบริหารจัดการหน่วยงานจะรับได้ และสังคมไม่ให้ความรู้มือในการป้องกันและปราบปราม คิดเป็นร้อยละ 8, ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมายมีน้อย มีจำนวน 3 รายการ เท่ากับหัวข้อของขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขแบบบูรณาการ คิดเป็นร้อยละ 6, หัวข้อขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีจำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4 และจำนวนหัวข้อที่ถูกเลือกน้อยที่สุดคือ หัวข้อมีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีเพียงจำนวน 4 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2

ส่วนที่ 5 ข้อมูลข้อเสนอแนะสำหรับการวางนโยบายเชิงพื้นที่สำหรับแก้ไขปัญหายาเสพติด

ข้อเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายหรือนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พบว่า ประเด็นที่ 5 หัวข้อปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณใหม่ให้เหมาะสม มีจำนวน 9 รายการ เท่ากับหัวข้อมีการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและยุทธวิธีในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 20, หัวข้อที่ควรมีการพัฒนาเครื่องมือ อาทิ แอปพลิเคชันเพื่อใช้งานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของจังหวัดเชียงรายเป็นการเฉพาะโดยสามารถบูรณาการเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานเข้าไว้ในเครื่องมือนี้ มีจำนวน 7 รายการเท่ากับ หัวข้อควรมีการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เชียงรายเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ อาทิ การเพิ่มรางวัลนำจับ การจ่ายเบี้ยพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการเพิ่มวันทวีคูณ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 16, หัวข้อปรับปรุงอาคารสถานที่ เพิ่มขนาด ขยายพื้นที่หน่วยงานให้เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหายา อาทิ เรือนจำเป็นต้น มีจำนวน 4 รายการเท่ากับหัวข้อปรับปรุงการข่าวและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพแม่นยำ คิดเป็นร้อยละ 9, หัวข้อมีการเข้มงวดกับการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น มีจำนวน 3 รายการ คิดเป็นร้อยละ 7 และลำดับสุดท้ายคือหัวข้อรัฐควรมีมาตรการพิเศษสำหรับงานปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายเป็นพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ มีจำนวน 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 4

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงลึกเกี่ยวกับนโยบายการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับสายงานด้านการปราบปรามจับกุมยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

1) การข่าวที่ล่าช้า และไม่สอดคล้องประสานกันระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ทันทั่วทั้งที่จำเป็นจะต้องมีการข่าวที่ว่องไว และแม่นยำ แต่ปัญหาที่พบก็คือ มีการข่าวมีความล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์

2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากลักษณะงานมีความเสี่ยง และปริมาณงานมีมากเมื่อเทียบกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ บุคลากรที่จะทำงานด้านนี้ในบางโอกาสจึงขาดกำลังใจ หรือแรงจูงใจในการทำงาน งานหนัก เสี่ยงภัย แต่ผลตอบแทนที่จะได้รับเพื่อเป็นขวัญกำลังใจไม่คุ้มค่า

3) จำนวนบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอต่อความต้องการ เมื่อเทียบกับปริมาณงาน ในพื้นที่ประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณโดยเฉพาะค่าตอบแทนการเสี่ยงภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในความเสี่ยงต่อภัย ทั้งขาดอุปกรณ์ หรือการเกลี้ยปริมาณ หรือแจกจ่ายเทคโนโลยีไม่ทั่วถึง การขาดแคลนบุคลากรที่ต้องเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เฉพาะเรื่อง เช่น ในพื้นที่เชียงรายมีหลากหลายชาติพันธุ์ภาษาจำเป็นต้องมีล่าม หรืออาสาสมัครที่เป็นสื่อกลางในการปฏิบัติงานเพิ่มเป็นเท่าตัว หรือกรณีเจ้าพนักงานบังคับคดีอาญาในคดียาเสพติด เมื่อพิจารณาภาพรวมที่นิติกรในสำนักงานบังคับคดีจังหวัดเชียงรายต้องดูแลคดีทั้งหมด ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาจึงส่งผลให้มีปริมาณงานล้นเกินอัตรากำลัง

4) อุปสรรคในเชิงพื้นที่ ชุมชน ชาติพันธุ์ ภาษาในการสื่อสาร เนื่องจากบริบทของพื้นที่จังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เป็นถิ่นทุรกันดาร ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนบางกลุ่มชาติพันธุ์ ยากต่อการเข้าถึงเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือทำงานชุมชนป้องกันยาเสพติดในเชิงรุก บางพื้นที่ ที่มีการแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดอย่างหนัก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้อย่างปลอดภัย เนื่องจากสภาพแวดล้อมยากต่อการ สำหรับการสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากบริบทเชิงพื้นที่ จังหวัดเชียงรายเต็มไปด้วยชาติพันธุ์ที่หลากหลาย มีการใช้ภาษา และวัฒนธรรมพื้นถิ่นเป็นของตนเอง ส่งผลให้การสื่อสารไม่บรรลุผล การอธิบายข้อกฎหมายยาเสพติด ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่ยุ่งยากซับซ้อนให้แก่ชาวบ้าน หรือผู้กระทำความผิดโดยที่ไม่มีล่ามแปลภาษาเป็นไปอย่างยากลำบาก อาทิ กระทำ ความผิดคดียาเสพติดที่ผู้กระทำความผิดต้องมาให้ถ้อยคำกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติ แม้ผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนาละเมิดคำสั่งของเจ้าหน้าที่ แต่กลับเกิดปัญหาการสื่อสาร เนื่องจากได้รับสารไปแล้วแต่ไม่เข้าใจ ส่งผลต่อการมารายงานตัว ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่กำหนด ทั้งอาจเป็นที่มาของการกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้

5) ปัญหาการมุ่งเน้นนโยบายปราบปรามมากกว่าเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็ง เนื่องจากการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้วางนโยบาย และผู้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องรู้จักจริงในเบื้องต้นก่อนว่าที่ผู้กระทำความผิดยาเสพติดเกิดจากสาเหตุใด ทั้งจะต้องรู้ข้อเท็จจริงก่อนว่าสิ่งที่ทำให้เด็ก หรือผู้ใหญ่เสพยา หรือติดยาเสพติดเพราะเหตุใด หากการแก้ไขปัญหายังไม่ตรงจุดก็จะทำให้ปัญหายังคงดำเนินต่อไป และทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ สถิติของการติดยาเสพติดมักจะเป็นผู้ที่มีอายุน้อยลง เด็กเหล่านี้มักกลายเป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ในเรื่องของการที่นำยาเสพติดไปแพร่ระบาดในกลุ่มเพื่อน

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ข้อกฎหมาย เจื่อนไขทางกฎหมาย นโยบายที่ล้าสมัย หรือไม่เท่าทันสภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

1) การขาดข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมาย เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานประสบปัญหาในเรื่องขาดแคลนองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับยาเสพติด หรือข้อกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดแบบบูรณาการครบกระบวนการ ซึ่งแม้จะมีการจัดอบรมแต่ก็เป็นการจัดอบรมเฉพาะเรื่อง และใช้เวลาในการอบรมน้อยเมื่อเทียบกับการต้องเข้าไปจัดการสภาพปัญหาที่ซับซ้อน ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายยาเสพติดมาก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ทำให้ต้องเสียเวลาในการเรียนรู้ และข้อกฎหมายใหม่ โดยสรุปองค์ความรู้ส่วนใหญ่ในทางทฤษฎีนิติศาสตร์ มักจะเป็นการเรียนการสอนในเพียง “กฎหมายสี่มุมเมือง และเครือข่าย” อาทิ กฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาทั่วไป แต่ในส่วนของกฎหมายยาเสพติดไม่ได้มีการสอนในหลักสูตร โดยเฉพาะด้านยาเสพติดมักมีการบัญญัติกฎหมายใหม่เสมอ สร้างภาระปัญหาเรื่องการเข้าใจกฎหมาย

2) ความล่าช้าของกระบวนการทางคดีต่อทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้กระทำความผิด ในส่วนของการบังคับคดีกับทรัพย์สินของผู้ค้ายาเสพติด หากมีการยึดทรัพย์ประเภทสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ทางหน่วยงานบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการขายทอดตลาดทรัพย์ดังกล่าวจะขายทันทีไม่ได้ จะต้องรวบรวมเป็นรอบให้ได้จำนวนทรัพย์สินมากพอประมาณเพื่อนำออกขายทอดตลาดในคราวเดียว ซึ่งระยะเวลาในการจัดรอบมักมีเวลานาน บางกรณีอาจใช้เวลานานถึง 1 ปี หรือมากกว่านั้น ในระหว่างเวลาดังกล่าวอาจส่งผลให้ทรัพย์ที่เก็บรักษาเสื่อมสภาพ จึงก่อให้เกิดปัญหาในเวลาขายทอดตลาดทรัพย์จึงไม่สามารถขายได้ หรือ “ขายไม่ออก” จึงสมควรปรับปรุงแก้ไขแนวนโยบายในส่วนนี้โดยปรับเปลี่ยนเป็นไม่จำเป็นต้องจัดรอบการขาย เมื่อสามารถยึดทรัพย์ได้ก็ขายทันทีหรือไม่ควรทอดระยะเวลาเนิ่นนาน

3) ระยะเวลาของการดำเนินคดีตามกฎหมายมีจำกัด หากเป็นคดีทั่วไป เช่น คดีเสพยา หรือครอบครองยาเสพติดทั่วไป จะไม่มีปัญหาเรื่องระยะเวลาจำกัด แต่ปัญหาส่วนใหญ่ที่เจ้าหน้าที่ต้องพบ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่ทำสำนวนเพื่อสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล มักประสบปัญหาในคดีที่เกี่ยวข้องกับปริมาณยาเสพติดที่จับได้จำนวนมากนับล้านเม็ด ระยะ

เวลาควบคุม และสอบสวนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็คือ สามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ 48 ชั่วโมง ทั้งการส่งยาเสพติดไปตรวจ 500,000 เม็ด สามารถส่งไปตรวจที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐานของจังหวัดลำปางได้ แต่หากจำนวนยาเสพติดเกินกว่านี้ก็ต้องส่งไปตรวจที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือปปส. และต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจพิสูจน์ ประกอบกับการรอผลการตรวจพิสูจน์ประวัติของผู้ต้องหา ที่ต้องนำมาประกอบสำนวนการสอบสวนเพื่อให้ครบกระบวนการ บางคดีมีผู้ต้องหาหลายคน ซึ่งต้องมีรายงานผลการสืบสวนมาประกอบด้วย ก็ทุกประการ ส่งผลให้ระยะเวลาในการสอบสวนค่อนข้างจำกัด

4) ปัญหาพัฒนาการความซับซ้อนขององค์กรค้ายาเสพติด ปัจจุบันการค้ายาเสพติดมีการขยายกำลังการผลิต และจำหน่ายในรูปแบบองค์กร กล่าวคือมีการกระทำความผิดโดยมีเครือข่ายที่พยายามสร้างตัวตนขึ้นเป็นนายทุน อาทิ เปิดเป็นบริษัทขบถหน้า และดำเนินการค้ายาเสพติดโดยว่าจ้างผู้กระทำความผิดให้ดำเนินการค้ายาเสพติดแทน และหากถูกจับกุมและต้องถูกจำคุก ผู้ต้องขังก็อาศัยอยู่ในเรือนจำโดยมีบริษัทที่ให้ทุนค้ายาเสพติดคอยดูแลทั้งตัวผู้ต้องขัง และดูแลญาติทางบ้าน มีสวัสดิการ มีเงินปันผล มีคนดูแลตลอด มีคนมาเยี่ยมตลอดหากพ้นโทษออกจากเรือนจำก็จะมีเงินทุนให้ตั้งตัว โดยการดำเนินการดังกล่าวมักเป็นบริษัทต่างชาติ

5) แนวนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ นโยบายบางประการย่อมเป็น “ดาบสองคม” ในทางปฏิบัติ อาทิ นโยบายหมู่บ้านสีขาว มีการจัดตั้งไว้เพื่อต้องการรางวัลเป็นแรงจูงใจเพื่อให้ชุมชนปลอดยาเสพติด ซึ่งทำให้ความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อง “ฉาบฉวย” มิใช่เป็นไปในเรื่องของการแก้ไขปัญหาจริงจัง หลายปัญหาที่ถูกซ่อนไว้ไม่ยอมทำการแก้ไข เพียงเพราะต้องการรางวัล และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ปัญหาดังกล่าวก็กลับมาอีก ดังนั้นปัญหาคือการสร้างนโยบายกับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ชัดเจน และไม่ต่อเนื่อง

6) สำหรับการปรับตัวนิสัยผู้เสพยาเสพติดปัจจุบันมีกระบวนการจิตสังคมซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ปปส. และสำนักงานศาลยุติธรรม โดยศาลเป็นผู้ประสานนักจิตสังคมช่วยเหลือผู้มีปัญหาเสพติด เพื่อแก้ไขปัญหาทุกมิติ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจิตสังคมยังมิได้พัฒนาสถานะทางกฎหมายให้ชัดเจนว่าจะให้ศาลยุติธรรมเป็น “เจ้าภาพ” ในการดำเนินการหรือไม่ และมีความยั่งยืนต่อเนื่องของการดำเนินงานเพียงใด

ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษ ปรับพินิจ บำบัดฟื้นฟู และผู้กระทำความผิด

1) ปัญหาการส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากหน่วยงานเรือนจำจะไม่ได้รับข้อมูลของผู้ต้องโทษที่เข้ามาในเรือนจำเกี่ยวกับ “เครือข่าย” ของผู้ต้องขังรายต่าง ๆ ที่ควรได้รับการส่งต่อข้อมูลให้กับเรือนจำกลางเชียงรายเพื่อใช้ประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง และการจัดสวัสดิภาพของผู้เข้าสู่เรือนจำคดียาเสพติด หรือว่าเป็นเพียงผู้เสพ กล่าวคือในส่วนของคำพิพากษาของศาลจะมีได้ระบุรายละเอียดพฤติการณ์แห่งคดีโดยละเอียด เรือนจำกลางเชียงรายซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ปลายน้ำของการแก้ไขปัญหาก็ไม่ทราบว่าผู้ต้องโทษเป็นผู้เสพยาที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดดูแล หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่จำเป็นต้องสอดส่องเฝ้าระวัง

2) ปัญหาทัศนคติของผู้ต้องขังก่อให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ เป็นปัญหาที่หน่วยงานผู้รับตัวผู้ต้องโทษไว้ใน การลงโทษจำคุกไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติผู้ต้องขังได้ เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังคงมีมุมมองมองว่า การค้ายาเสพติดเป็นการสร้างอาชีพ คือการประกอบอาชีพประการหนึ่งโดยมิได้มองว่าเป็นปัญหา ดังนั้นผู้ต้องขังจะทำโดยที่ไม่ได้มีความละอายใจ แต่กลับมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่กระทำ เพราะถือว่าเป็นการประกอบอาชีพที่มีรายได้ดีเพื่อดูแลครอบครัว ทำการค้ายาเสพติดเพื่อเลี้ยงดูบุตร ทำการค้ายาเสพติดเพื่อเลี้ยงดูบิดามารดา เมื่อหลักคิดของผู้กระทำผิดเริ่มต้นจากการคิดว่าการค้ายาเสพติดมิได้เป็นปัญหา ก็จะทำให้การเข้าสู่วงจรการค้ายาเสพติดหลายครั้ง หรือการกระทำความผิดซ้ำ จึงปรากฏผู้กระทำความผิดหลายรายต้องโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 ครั้ง บางชุมชนไม่คิดว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกล่าวคือ บางรายรับรู้ว่าเป็นความผิดในทางกฎหมายจริง แต่ไม่คิดว่าเป็นความผิดต่อครอบครัวผู้กระทำ ทั้งไม่คิดว่าเป็นความผิดต่อสังคม เพราะว่าหลายครั้งที่มีการดำเนินคดีที่ศาลจึงมักพบว่าหลายครอบครัวมาให้กำลังใจเพราะว่าบางชุมชนนั้นการค้ายาเสพติดเป็น “อาชีพ” ต่อชุมชนไปแล้ว ซึ่งทางออกหนึ่งของปัญหานี้ที่กำลังดำเนินการอยู่โดยสำนักงานศาลยุติธรรมก็คือกระบวนการจิตสังคมดังได้กล่าวไว้แล้ว แต่ก็เป็นเพียงการปรับพินิจก่อนการถูกลงโทษเท่านั้น มิได้รวมถึงกระบวนการหลังลงโทษด้วย

ปัญหาประการหนึ่งของการที่ผู้เคยต้องโทษ หรือผู้เสพยาเสพติดต้องประสบคือการไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม ชาวบ้านในชุมชนมักกลัวผู้เคยกระทำความผิด หรือผู้เสพยาเสพติดออกจากสังคมด้วยกระบวนการลงโทษทางสังคม อาทิ ไม่ให้เข้าร่วมงานหมู่บ้าน ไม่คบค้าสมาคม การประจาน เป็นต้น ส่งผลให้ผู้นั้นกลับสู่วงจรยาเสพติดอีก

นอกจากนี้สภาพปัญหาเรื่องของการเข้าใจกฎหมายของกลุ่มประชาชน หรือกลุ่มชาติพันธุ์เชียงราย ในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดบางรายไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย และโทษภัยจากการค้าขายยาเสพติดทำให้เกิด “ผู้ค้าหน้าใหม่” และ “ผู้เสพนหน้าใหม่” ในทางกลับกันผู้เสบบางรายเรียนรู้ข้อกฎหมาย และใช้กฎหมายเป็นเพื่อเป็นทางหลบเลี่ยงเจ้าหน้าที่ อาทิ กรณีการจับกุมผู้เสพยาเสพติด แล้วผู้ต้องหารับรู้กฎหมายกลับกลายเป็นการเปิดช่องตัวกลาง ให้กับผู้ที่ติดยาเสพติด เมื่อ

ทราบว่าตนเองถูกจับก็จะสมัครใจเพื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัด หลังจากไปบำบัดเพียง 1-2 วัน แล้วหยุดการบำบัดกฎหมายก็ไม่เอาผิด เมื่อจับกุมซ้ำก็จะวนอยู่แบบนี้ โดยเฉพาะกฎหมายใหม่ เมื่อจับกุมผู้เสพได้ แล้วผู้เสพสมัครใจบำบัดเสร็จก็จะมีประวัติในคดีนั้นเนื่องจากกฎหมายถือว่าไม่มีความผิด

3) ปัญหาการอบรมฟื้นฟูเยาวชนผู้ติดยาเสพติด ปัจจัยและวิถีความเสี่ยงที่เด็กกระทำผิด กระทำความผิดซ้ำ ๆ ที่สำคัญคือ ปัจจัยในครอบครัว พบว่าเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชนยังไม่เพียงพอทั่วถึง ซึ่งมีข้อจำกัดด้านบุคลากร ระยะเวลา และงบประมาณ ซึ่งสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีจำนวนมาก จึงทำให้เป็นปัญหาที่ไม่สามารถให้ความรู้อย่างทั่วถึงได้

4) ปัญหาเชิงสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี ปัญหาเชิงพื้นที่ อันมีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านปรับเปลี่ยนนิสัย บำบัดฟื้นฟู และผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะสายงานด้านคุมความประพฤติผู้ติดยาเสพติด จะไม่เกิดผลเนื่องจากปัจจัยเหล่านี้

เกี่ยวกับวัฒนธรรม เนื่องจากบุคลิกคนภาคเหนือมีบุคลิกเฉื่อยไม่มีความมุ่งมั่น จึงมีผลกระทบในการแก้ไขฟื้นฟู เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการกลับตน

เกี่ยวกับสภาพสังคม มีการแข่งขันกันสูงพ่อแม่แยกทางกันผู้ถูกคุมส่วนใหญ่มีปัญหาครอบครัว การดูแลที่ไม่เหมือนพ่อแม่ส่วนใหญ่มักอยู่กับตายาย จึงมีโอกาสน้อยได้ศึกษา หรือเด็กขาดความอบอุ่น ไม่มีใครให้ปรึกษา

เกี่ยวกับสภาพปัญหาในกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนที่มีการตั้งกำแพงในใจ และปกป้องคนในกลุ่มด้วยกันสูงมาก หากเจ้าหน้าที่ทำการสอบถามเพื่อนบ้านมักไม่ให้ความร่วมมือมีลักษณะปกป้องกันในทางที่ผิด ซึ่งหากเจ้าหน้าที่สอบถามผู้ใหญ่บ้าน กำนันหรือ ผู้นำชุมชน กลับได้คำตอบอีกรูปแบบหนึ่ง ต่างจากเพื่อนบ้านซึ่งเป็นปัญหาในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

5.3 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าหากมีการส่งต่อข้อมูลที่จำเป็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตัวผู้ต้องขัง และเครือข่ายต่าง ๆ อาจทำให้สามารถสร้างมาตรการป้องกันเหตุไม่คาดหมายเบื้องต้นได้ การส่งต่อข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการจำแนกผู้ต้องโทษมิให้ปะปนกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรกาญจน์ ชาวคำ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดเชียงราย เรือนจำกลางเชียงรายควรมีการจำแนกผู้ต้องขัง เช่น ผู้ที่กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปเพื่อมิให้มาอยู่ปะปนกับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดครั้งแรกอันเป็นการป้องกันเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติด เป็นต้น ซึ่งล้วนต้องพึ่งพาข้อมูล หรือการข่าวระหว่างหน่วยงานที่รวดเร็ว แม่นยำ

ผลการวิจัยพบว่าแนวนโยบายภาครัฐในการวางมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังไม่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรกาญจน์ ชาวคำ เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดเชียงราย กล่าวคือการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่มุ่งไปสู่พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นปัญหาโดยแท้จริง โดยเฉพาะพื้นที่ชุมชน หมู่บ้าน การดำเนินการมักเป็นลักษณะเน้นเฉพาะกิจกรรม กล่าวคือเน้นว่าจะทำอะไร โดยมีได้คำนึงว่าควรจะต้องไปทำที่ไหนหรือทำกับใคร มาตรการต่าง ๆ จึงลงไปสู่พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น ป้องกันไปทำในชุมชนหนึ่งในขณะที่ปราบปรามไปทำในอีกชุมชนหนึ่ง และบำบัดรักษาไปเน้นในอีกชุมชนหนึ่ง ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดและรักษาพื้นที่ใดได้เลย หรือการสนับสนุนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง และบางครั้งไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ที่มีความหลากหลาย การสนับสนุนก็ไม่ได้มาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพราะขาดการประสานระหว่างภาครัฐกับประชาชน

ผลการวิจัยพบว่าชาติพันธุ์ ภาษา และความเชื่อ มีผลต่อการเข้าสู่โลกแห่งยาเสพติดมากกว่า ในขณะที่ภาษาและวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่แตกต่างกันเข้าถึงยาก มีผลต่อความรับรู้เข้าใจและนิตสำนึกในการกระทำความผิดกฎเกณฑ์ทางสังคม ทั้งมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างยากลำบาก สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาเชิงลึกถึงเรื่องแนวคิดชาติพันธุ์แนววิพากษ์ (Critical Race Theory) ที่ศึกษาถึงแนวคิดจิตสำนึกทางชาติพันธุ์อันแสดงให้เห็นถึงมุมมองทางกฎหมายจากสายตาของชนกลุ่มน้อย เพื่อปรับปรุงแนวนโยบาย และกฎหมายของรัฐให้เหมาะสมกับคนทุกกลุ่มมากขึ้น

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัญญิกา ตัญคำภีร์ และคณะ เรื่องปัญหาการค้ายาเสพติดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่เกี่ยวกับประเด็นเชิงพื้นที่ ที่มีความกว้างขวางทำให้กำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามอย่างทั่วถึง

ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจิตสังคมที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือปปส.และสำนักงานศาลยุติธรรม ที่สหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด เป็นกระบวนการที่ได้ผลในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อแก้ไขปัญหายาทุกมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภากรณ์ ปัญญาดี เรื่องผลการปรับรูปแบบการบำบัดยาเสพติดแบบจิตสังคมบำบัดต่อการปฏิบัติตามแผนการบำบัดของผู้รับการบำบัดยาเสพติดชนิดเมทแอมเฟตามีน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจิตสังคมยังมิได้พัฒนาสถานะทางกฎหมายให้ชัดเจน ว่าจะให้ศาลยุติธรรมเป็น “เจ้าภาพ” ในการดำเนินการหรือไม่ และมีความยั่งยืนต่อเนื่องของการดำเนินงานเพียงใด

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าผู้ที่ต้องขังเข้าไปในเรือนจำอาจส่งผลให้เกิดการขยายเครือข่ายขององค์กรค้ายาเสพติดโดยใช้เรือนจำเป็นแหล่งดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุรฉัตร จันทรแดง เรื่องบทวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสพติดในปัจจุบัน ว่าเครือข่ายการค้ายาเสพติดจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะองค์กรอาชญากรรมที่ขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้น เครือข่ายนักโทษในเรือนจำยังคงเป็นกลุ่มหลักในการเชื่อมโยงการค้ากับกลุ่มนักค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.4.1 การไม่ผลักผู้กระทำความผิดออกจากสังคม

รัฐบาลควรยกระดับมาตรการสำหรับผู้เสพ โดยดำเนินงานจิตสังคมอย่างจริงจัง โดยพัฒนาสถานะทางกฎหมายให้ชัดเจนจากเดิมสำหรับการดำเนินงานให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาล ที่กำหนดให้ศาลพิจารณาคดีโดยคำนึงถึงการสงเคราะห์มากกว่าการลงโทษจำคุก หรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการคุมประพฤติตามมาตรา 56 มาใช้แทนการลงโทษ หรือส่งตัวจำเลยเข้ารับการบำบัดรักษา ถือเป็นจัดการปัญหาเสพติดโดยยึดหลักการ “เปลี่ยนผู้เสพเป็นผู้ป่วย” อย่างมีประสิทธิภาพสามารถกลับสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเดิมสำนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมในระบบศาลมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน ภายใต้ความร่วมมือของสำนักงานศาลยุติธรรมและสำนักงาน ป.ป.ส. ผ่านบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการดำเนินงานให้คำปรึกษาด้านจิตสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยคดียาเสพติดในระบบศาล โดยปรับเปลี่ยนให้ศาลยุติธรรมเป็น “เจ้าภาพ” ในการดำเนินการเพื่อให้มีความยั่งยืนต่อเนื่องของการดำเนินงานมากกว่าเดิมที่เป็นเพียงความร่วมมือตามนโยบาย โดยผนวกงานด้านจิตสังคมเข้าไปในภารกิจงานศาลยุติธรรม ดังเช่นที่เคยผนวกงานด้านไกล่เกลี่ยและสันติวิธีไว้แล้ว ทั้งพิจารณาขยายงานด้านจิตสังคมภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการยุติธรรมด้วย

รัฐบาลควรปรับนโยบาย และทำที่ในการดำเนินงานของรัฐ ว่าไม่ควรผลักผู้เคยกระทำความผิด หรือผู้เสพยาเสพติดออกจากสังคมด้วยกระบวนการลงโทษทางสังคม (Social sanctions) โดยชาวบ้าน อาทิ ไม่ให้เข้าร่วมงานหมู่บ้าน ไม่คบค้าสมาคม การประจาน เป็นต้น เนื่องจากการโดดเดี่ยวผู้นั้นออกจากสังคมทำให้ง่ายต่อการเข้าสู่วงจรยาเสพติด ในลักษณะ “ไม่ผลักริมไปเป็นศัตรู” แต่ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายเป็น “ดึงศัตรูกลับสู่มิตร”

รัฐบาลควรผลักดันให้มีการหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพที่จำเป็น และใช้ประกอบอาชีพได้จริงเมื่อพ้นโทษเพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถใช้เลี้ยงชีพได้โดยไม่กลับสู่วงจรยาเสพติดอีก

5.4.2 การเสริมความพร้อมด้านบุคลากรและทรัพยากรสนับสนุน

รัฐบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน การกระจายเทคโนโลยีที่จำเป็นอย่างทั่วถึง และ “มุ่งเป้า” พื้นที่เสี่ยงควรต้องได้รับมากกว่าพื้นที่อื่น โดยเฉพาะแอปพลิเคชันที่บูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรเพื่อประสานงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเหมาะสมกับพื้นที่

รัฐควรพิจารณาทบทวนระยะเวลาในการสอบสวนคดียาเสพติดเพิ่มมากขึ้นมากกว่าคดีอาญาทั่วไปเพื่อแก้ไขปัญหาการต้องใช้เวลาในการรวบรวมพยานหลักฐาน ส่งผลให้เกิดความเร่งรีบในการสอบสวนสรุปสำนวนขึ้นพนักงานสอบสวน

รัฐบาลควรมีการจัดอบรมข้อกำหนดแบบบูรณาการประมวลกฎหมายยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม โดยไม่เป็นการอบรมแบบ “แยกส่วน” กฎหมายของแต่ละหน่วยงานอย่างที่ผ่านมา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบและเข้าใจกระบวนการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในภาพรวม

รัฐบาลควรมอบนโยบายให้กับหน่วยงานจัดการศึกษาด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือหลักสูตรปริญญาตรีที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการปัญหาเสพติด ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้ด้านยาเสพติดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะควรระบุวิชากฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในหลักสูตรวิชาเอกบังคับในศึกษา รวมถึงหน่วยงานเช่น เนติบัณฑิตยสภาฯ สมาทนายความฯ ตลอดจนหน่วยงานจัดสอบเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมควรระบุวิชาที่ใช้ในการสอบต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดรวมอยู่ด้วย

5.4.3 การข่าวที่รวดเร็ว ต่อเนื่องและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

รัฐบาลควรมีนโยบายการส่งต่อข้อมูลโดยระบุรายละเอียดพฤติการณ์แห่งคดีให้มีความละเอียดทุกมิติเมื่อจะต้องส่งมอบงานต่อให้กับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการข่าวหรือข้อมูลที่แม่นยำสำหรับใช้ในการตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ อาทิ เรือนจำกลางเชียงราย หรือสำนักงานคุมประพฤติเชียงราย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ปลายน้ำของการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง ลึกซึ้งทำให้ทราบว่าผู้ต้องโทษเป็นผู้เสพยาที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดดูแล หรือเป็นผู้ค้ายาเสพติดที่จำเป็นต้องสอดส่องเฝ้าระวัง เป็นต้น

รัฐบาลควรพิจารณาระยะเวลาในการให้เวลาพนักงานสอบสวนในชั้นสอบสวนเกี่ยวกับการดำเนินคดียาเสพติดเพิ่มมากขึ้นมากกว่าคดีอาญาทั่วไป เพื่อให้ได้พยานหลักฐานครบถ้วนรอบด้าน และรัดกุม ในส่วนการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดได้จากคดียาเสพติดที่เดิมมีการจัดรอบระยะเวลาเนิ่นนาน สมควรปรับปรุงแก้ไขแนวนโยบายในส่วนนี้โดยปรับเปลี่ยนเป็นไม่จำเป็นต้องจัดรอบการขาย เมื่อสามารถยึดทรัพย์สินได้ก็ขายทันที

5.4.4 การกำกับติดตามปัญหาอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลควรยกระดับนโยบายของจังหวัดเชียงรายเพื่อสนับสนุนมาตรการซึ่งจากเดิมมีสถานะเป็นคำสั่งจังหวัดเชียงราย ให้เป็นรูปธรรมในลักษณะองค์การบริหารจัดการปัญหา ให้ภาคประชาชน อาทิ กลุ่มหอการค้า กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนกลุ่มประชาคมท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการในกระบวนการยุติธรรม กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พักอาศัย ให้ได้รับการช่วยเหลือ แก้อาการที่เหมาะสมไม่ก่อปัญหาให้กับครอบครัว ชุมชน และสังคม หรือหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก¹ เพื่อกำกับติดตามเพื่อมิให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่วงจรแห่งปัญหาอีก

5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามผลจากการประกาศใช้กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้นับนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ.2567 เพื่อพัฒนานโยบายและกฎหมายของรัฐในอนาคต

ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมถึงแนวคิดจิตสำนึกทางชาติพันธุ์อันแสดงให้เห็นถึงมุมมองทางกฎหมายจากสายตาของชนกลุ่มน้อยเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อปรับปรุงแนวนโยบาย และกฎหมายของรัฐให้เหมาะสมกับคนทุกกลุ่มมากขึ้น

¹ คำสั่งจังหวัดเชียงราย ที่ 742/2566 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2566 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำความผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พำอาศัย.

บรรณานุกรม

กัญฐิกา ตัญคำภีร์ และคณะ, ปัญหาการค้ายาเสพติดภัยคุกคามรูปแบบใหม่, วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2565.

คำสั่งจังหวัดเชียงราย ที่ 742/2566 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2566 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้กระทำความผิดในระบบการคุมประพฤติ และผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชน ที่มีอาการผิดปกติทางจิต หรือไม่มีที่พักอาศัย.

เดลินิวส์ ออนไลน์,เปิดแล้ว! ‘ด่านแม่สาย’ หลังปิดหนีโควิดมา 3 ปี พร้อมเผยเงื่อนไข ‘นักท่องเที่ยว’ ข้ามผ่านแดน,
<https://www.dailynews.co.th/news/2015912/>, วันที่ 20 ก.พ. 2566,สืบค้นเมื่อ 23 ก.พ. 2566.

บุรฉัตร จันทร์แดง, บทวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสพติดในปัจจุบัน, วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2560.

ปกรณ มณีปกรณ , อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา , พิมพ์ครั้งที่2,กรุงเทพฯ ,2553.

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564

ผู้จัดการออนไลน์, นายกฯ แจงขึ้นเชียงราย รับฟัง 4 ปัญหาใหญ่ ดันยาเสพติดวาระแห่งชาติ ยังไม่ฟรีวีซ่าพม่า เหตุความมั่นคง
,<https://mgronline.com/politics/detail/9660000083506>,
สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2566.

แผนปฏิบัติการประจำปีจังหวัดเชียงราย พ.ศ.2567.

แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2566 – 2570.

พิสิษฐ์ สุนทราวิฑูร และคณะ, การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา เขตเทศบาลตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง

เชียงราย จังหวัดเชียงราย, วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, ปีที่ 16
ฉบับที่ 2 : พฤษภาคม – สิงหาคม 2553.

ไพโรจน์ บุญประเสริฐ, พฤติกรรมหลังผ่านการบำบัดรักษาของผู้เสพยาเสพติด:
กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย, วารสารนิติศาสตร์และสังคม
ท้องถิ่น, วารสารนิติศาสตร์และสังคมท้องถิ่น, ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 :
มกราคม – มิถุนายน 2561.

ศศิวิมล คำเมือง, นโยบายสาธารณะด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ของประเทศไทย, วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ 22 ฉบับที่ 2
เมษายน - มิถุนายน 2565.

สุชาติ ลีตระกูล และคณะ, การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความเข้มแข็ง
ของครอบครัวเพื่อการป้องกันและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติด
ในเขตหมู่บ้านชายแดนจังหวัดเชียงราย, วารสารการวิจัยกาสะลอง
คำ, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2556.

สุรกาญจน์ ชาวคำ, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด
เรือนจำจังหวัดเชียงราย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2558.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองควบคุมวัตถุเสพติด, บทลงโทษยา
เสพติด, <https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/?cat=55>,
สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2566.

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 , ราชกิจจานุเบกษา , เล่มที่ 135 ตอนที่ 82
ก , 13 ตุลาคม 2561.

วิภากรณ์ ปัญญาดี, ผลการปรับปรุงแบบการบำบัดยาเสพติดแบบจิตสังคม
บำบัดต่อการปฏิบัติตามแผนการบำบัดของผู้รับการบำบัดยาเสพติด
ชนิดเมทแอมเฟตามีน, วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, ปีที่ 3
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน 2563.

เอกรัซต์ แปงสนิท, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการควบคุมอาชญากรรมด้าน
ยาเสพติดในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549, 46.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองโครงการวิจัย (จริยธรรมการวิจัย)

สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 หมู่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
เบอร์โทรศัพท์ 053-7776000 ต่อ 1907

เอกสารรับรองโครงการวิจัยครั้งแรก

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ดำเนินการให้การรับรอง
พิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่เป็นมาตรฐานสากล ได้แก่
Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline International Conference on
Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

หมายเลขใบรับรอง : COA.P1-006/2566

เลขที่โครงการวิจัย : P1-006/2566

ชื่อโครงการ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยหลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุพรรณ

สังกัดหน่วยงาน : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วิธีทบทวน : แบบเร่งรัด (Expedited Protocol)

รายงานความก้าวหน้า : 6 เดือน

เอกสารรับรอง : 1) เอกสารการยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2566
2) ข้อมูลคำอธิบายสำหรับอาสาสมัคร ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2566
3) หนังสือแสดงความยินยอมสำหรับอาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
ฉบับวันที่ 31 สิงหาคม 2566

ลงนาม :

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิรุณศิริ ใจมา)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่ให้การรับรอง : วันที่ 7 กันยายน 2566

วันหมดอายุใบรับรอง : วันที่ 6 กันยายน 2567

ทั้งนี้ การรับรองมีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

นักวิจัยทุกท่านที่ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
2. ใช้เอกสารแนะนำอาสาสมัคร ใบยินยอม และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัยหรือใบโฆษณา (ถ้ามี) แบบสัมภาษณ์หรือ แบบสอบถาม เฉพาะที่มีตราประทับของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เท่านั้น
3. รายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมวิจัยใด ๆ ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ภายในระยะเวลาที่กำหนดในวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOP)
4. ส่งรายงานความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตามเวลาที่กำหนดหรือเมื่อได้รับการร้องขอ
5. หากการวิจัยไม่สามารถดำเนินการเสร็จสิ้นภายในกำหนด ผู้วิจัยต้องยื่นขออนุมัติใหม่ก่อนอย่างน้อย 1 เดือน
6. หากการวิจัยเสร็จสมบูรณ์ผู้วิจัยต้องแจ้งปิดโครงการตามแบบฟอร์มของคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

* รายชื่อของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (ชื่อและตำแหน่ง) ที่เข้าร่วมประชุม ณ วันที่ พิจารณารับรองโครงการวิจัย (หากร้องขอล่วงหน้า)

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม (บริบททั่วไปของการปฏิบัติงาน)

แบบสอบถามผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบริบททั่วไป

โครงการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมาย ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง

ด้วยคณะผู้วิจัยทำการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนากฎหมายระเบียบและขั้นตอนทางกฎหมายดังกล่าวให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสำรวจโดยประเมินด้วยความเป็นจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาสร้างสรรค์กฎหมายให้ตรงกับความต้องการของสังคมต่อไป

ความยินยอมการให้ข้อมูล

ข้าพเจ้าได้ทราบข้อมูลรายละเอียดโครงการวิจัยนี้อย่างครบถ้วนแล้ว มีความเข้าใจดีทุกประการ และยินดีเข้าร่วมในการวิจัยด้วยความเต็มใจ จึงขอแสดงความจำนงในการเข้าร่วมวิจัย

☐ ยินยอม ☐ ไม่ยินยอม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้ให้ข้อมูล

- ☐ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา1ปี แต่ไม่เกิน5ปี
- ☐ ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นเวลา5ปีขึ้นไป

2. อายุของผู้ให้ข้อมูล

- ☐ 20 ปี – 30 ปี ☐ 41 ปี – 50 ปี
- ☐ 31 ปี – 40 ปี ☐ 61 ขึ้นไป
- ☐ 51 ปี – 60 ปี

3. ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล

- ☐ ไม่ได้รับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา
- ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

4. หน่วยงานต้นสังกัดผู้ให้ข้อมูล

- ☐ ตำรวจ
- ☐ ทนายความ
- ☐ สำนักงานคุมประพฤติ
- ☐ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
- ☐ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- ☐ พนักงานอัยการ
- ☐ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ☐ ศาล
- ☐ ราชทัณฑ์
- ☐ อื่นๆ โปรดระบุ

5. พื้นที่ปฏิบัติงานของท่านในปัจจุบัน

- ☐ จังหวัดเชียงราย
- ☐ จังหวัดเชียงรายและพื้นที่อื่นในประเทศไทย
- ☐ อื่นๆ

6. ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมมาแล้วเป็นเวลาตามข้อใด

- ☐ 5ปีขึ้นไป
- ☐ 10ปีขึ้นไป
- ☐ อื่นๆ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลบริบททั่วไปในการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

โดยให้ท่านประเมินความคิดเห็นนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วย

1. ปัจจุบันท่านเห็นว่าปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความรุนแรงหรือไม่?

- ☐ มีความรุนแรง
- ☐ ไม่มีความรุนแรง

2. สภาพปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดในสายงานของท่านคือข้อใด(ตอบได้มากกว่า1ข้อ)?

- ☐ ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมายมีน้อย
- ☐ ปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ
- ☐ ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการทำงาน
- ☐ ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ
- ☐ ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน

- ☐ ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน
- ☐ ผู้กระทำผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อเลี่ยงการปราบปรามเสมอ
- ☐ จำนวนผู้กระทำผิดมีมากกว่าการบริหารจัดการของหน่วยงานจะรับได้
- ☐ ชุมชน สังคมไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปราม
- ☐ มีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- ☐ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขแบบบูรณาการ
- ☐ อื่นๆ

3. ลักษณะของปัญหาตามข้อ 2. ข้างต้นท่านเห็นว่าเกิดจากสาเหตุใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)?

- ☐ กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไร้ประสิทธิภาพ
- ☐ หน่วยงานที่ท่านปฏิบัติหน้าที่ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น
- ☐ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการอบรมเพาะองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง
- ☐ งบประมาณเฉพาะงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดยังมีน้อย
- ☐ ปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีความยุ่งยากซับซ้อน หรือร้ายแรงกว่าพื้นที่อื่น
- ☐ วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี การศึกษา คติของชุมชนในพื้นที่ ที่ไม่เห็นถึงภัยจากยาเสพติด
- ☐ อื่นๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย
โดยให้ท่านประเมินความคิดเห็นนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นด้วย

1. ท่านเคยเข้ารับการอบรม/ประชุม เรื่องความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่?

- ☐ เคย(โปรดระบุหลักสูตร)

.....
.....

- ☐ ไม่เคย

2. ท่านรู้ถึงขอบเขตสิทธิของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดียาเสพติดตามกฎหมายหรือไม่?

- ☐ รู้(ระบุสิทธิตามความเข้าใจของท่านพอสังเขป)

.....
.....

- ☐ ไม่รู้

3. ท่านต้องการให้มีการอบรมกฎหมายหรือแนวทางป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแก่ท่านหรือไม่?

☐ ต้องการ(โปรดระบุว่าการอบรมความรู้สิ่งใด)

.....

.....

☐ ไม่ต้องการ

4. ท่านทราบนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของพื้นที่จังหวัดเชียงรายหรือไม่?

☐ ทราบ(โปรดระบุตามความเข้าใจ)

.....

.....

☐ ไม่ทราบ

5. ท่านต้องการให้มีการอธิบายแจกแจงเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะของจังหวัดเชียงรายแก่ท่านหรือไม่?

☐ ต้องการ(โปรดระบุช่องทาง อาทิ การประชุม อบรม สัมมนา จัดหลักสูตรฯ การตั้งไลน์กลุ่ม เป็นต้น)

.....

.....

☐ ไม่ต้องการ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย

1. ท่านประสบปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงรายหรือไม่?

☐ มีปัญหา ☐ ไม่มีปัญหา

2. หากท่านตอบว่า “มีปัญหา” สภาพปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดที่ท่านประสบด้วยตนเองคือข้อใด (ตอบได้มากกว่า1ข้อ)?

- ☐ ระยะเวลาในการดำเนินการตามกฎหมายมีน้อย
- ☐ ปัญหาจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ
- ☐ ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีในการทำงาน
- ☐ ข้อกฎหมายยุ่งยากซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติ
- ☐ ข้อจำกัดด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านค่าตอบแทน ขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงาน

- ☐ ขาดการถ่ายทอดความรู้ด้านการบังคับใช้กฎหมายอย่างเพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน
- ☐ ผู้กระทำผิดมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อเลี่ยงการปราบปรามเสมอ
- ☐ จำนวนผู้กระทำผิดมีมากเกินไปเกินกว่าการบริหารจัดการของหน่วยงานจะรับได้
- ☐ ชุมชน สังคมไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปราม
- ☐ มีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- ☐ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน/องค์กรทำให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขแบบบูรณาการ

การ

- ☐ อื่นๆ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลข้อเสนอแนะสำหรับการวางนโยบายเชิงพื้นที่สำหรับแก้ไขปัญหาเสพติดในเชียงราย

1.ท่านเห็นว่าในอนาคตจังหวัดเชียงรายควรพัฒนากฎหมายหรือนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเน้นหนักไปในทางใด(ตอบได้มากกว่า1ข้อ)

☐ ปรับปรุงอาคารสถานที่ เพิ่มขนาด ขยายพื้นที่หน่วยงานให้เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาอาทิ เรือนจำ เป็นต้น

- ☐ ปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณใหม่ให้เหมาะสม
- ☐ มีการเข้มงวดกับการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น
- ☐ ปรับปรุงการข่าวและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพแม่นยำ
- ☐ รัฐควรมีมาตรการพิเศษสำหรับงานปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงรายเป็นพิเศษ

แยกต่างหากจากจังหวัดอื่น

- ☐ มีการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย และยุทธวิธีในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น
- ☐ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือ อาวุธ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ติดของจังหวัดเชียงรายเป็นการเฉพาะโดยสามารถบูรณาการเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานเข้าไว้ในเครื่องมือนี้

☐ ควรมีการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เชียงรายเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ อาทิ การเพิ่มรางวัลนำจับ การจ่ายเบี้ยพิเศษในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการเพิ่มวันทวีคูณ เป็นต้น

- ☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ)

หัวหน้าโครงการ

วันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566

ภาคผนวก ค

แนวคำถามประชุมกลุ่ม (บริบททั่วไป)

แบบสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดครบทุกไป
โครงการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

ด้วยผู้วิจัยทำการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย อันมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย และเพื่อค้นหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์โดยโปรดให้คำตอบด้วยความเป็นจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาสร้างสรรค์กฎหมายให้ตรงกับความต้องการของสังคมต่อไป

ผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง หน้าที่

วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่

รหัสประจำตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ N ☐ ☐ ☐

ลักษณะคำถามในกิจกรรม focus group

1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เช่น สถานะผู้ให้ข้อมูล อายุของผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลและตำแหน่ง ผู้ปฏิบัติงาน
2. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลวิธีการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในปัจจุบัน
3. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางกฎหมาย เช่น เกี่ยวกับข้อกฎหมายเรื่องการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและความต้องการให้หน่วยงานของรัฐมาให้ความรู้ทางกฎหมายดังกล่าว
4. คำถามเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมาย เจื่อนไขทางกฎหมาย นโยบายที่ล้าสมัย หรือไม่เท่าทันสภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย
5. คำถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติ ปัญหาเชิงสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี ปัญหาเชิงพื้นที่ อันมีผลกระทบต่อการทำงาน
6. คำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ)

หัวหน้าโครงการ

วันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566

ภาคผนวก ง

แนวคำถามประชุมกลุ่ม (ผู้ปฏิบัติงานเชิงลึก)

แบบสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ข้อมูลเชิงลึก)
โครงการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

ด้วยผู้วิจัยทำการวิจัยเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย อันมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย และเพื่อค้นหาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาข้อกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงราย

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยโปรดให้คำตอบด้วยความเป็นจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาสร้างสรรค์กฎหมายให้ตรงกับความต้องการของสังคมต่อไป

ผู้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง หน้าที่

วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

สถานที่

รหัสประจำตัวผู้ถูกสัมภาษณ์เชิงลึก N ☐ ☐ ☐

ลักษณะคำถามในกิจกรรม focus group

1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เช่น สถานะผู้ให้ข้อมูล อายุของผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลและตำแหน่ง ผู้ปฏิบัติงาน
2. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงราย
3. คำถามเกี่ยวกับช่องว่างทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะในการปฏิบัติหน้าที่
4. คำถามเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นในสายงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดเชียงราย
5. คำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหายังพื้นที่
6. คำถามเกี่ยวกับแนวนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เชิงพื้นที่ในอนาคต

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ)

หัวหน้าโครงการ

วันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566

ภาคผนวก จ

หนังสือรับรองการตีพิมพ์

หนังสือรับรองการตีพิมพ์

หนังสือรับรองฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า บทความเรื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการ
บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดเชียงใหม่ (Policy Recommendations for
narcotics and drug Enforcement in Chiangrai.) เขียนโดย พัทธ์ ศศิสุวรรณ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสารนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ผ่านการตรวจพิจารณา
จากผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการจะได้นำบทความนี้เผยแพร่ในวารสาร
นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม –
มิถุนายน 2567 เลขอ้างอิงของวารสาร ISSN 2985-1165 (Print) ISSN 2985-1173 (Online) และในระบบ
วารสารออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/lawcrru> ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

(อาจารย์วรณัฐ บุญเจริญ)

บรรณาธิการวารสารนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

กองบรรณาธิการนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โทรศัพท์ 053-776137

โทรสาร 053-776137

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/lawcrru>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ ศศิสุวรรณ	อายุ 45 ปี
ตำแหน่ง	อาจารย์ และกรรมการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
รายวิชาที่สอน	1. วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภาค 1 , 2 , 3 2. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหนี้ 3. วิชากฎหมายนิติปรัชญา	
การศึกษา	1. ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2547 2. ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2543 3. ประกาศนียบัตร ทนายความ สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ สภานายความ 2542	
งานวิจัย	1. โสเภณีในประเทศไทย (2547) 2. วิจัยในชั้นเรียน เรื่องผลการสอนแบบเชื่อมโยงในระบบกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา พ.ศ.2553 3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในจังหวัดเชียงราย:มาตรการป้องกัน และปราบปรามลักลอบเข้าเมืองในเขตพื้นที่อำเภอเชียงแสนจังหวัด เชียงราย 2557 4. การสมานฉันท์และสันติวิธีในจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษาศาล จังหวัดเชียงราย 2558 5. มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย 2559 6. แนวปฏิบัติที่ดีในการขอล้อยตัวชั่วคราวในคดีอาญา 2561 7. การพัฒนาแนวทางบังคับใช้กฎหมายเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ โบราณสถานของเทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 2561	

ประสบการณ์อบรมการวิจัย

1. ได้เข้าร่วมอบรมการทำวิจัยโดยสถาบันวิจัย และพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 - 1.1 การวิจัยแบบมีส่วนร่วม คณะสังคมศาสตร์
 - 1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ คณะสังคมศาสตร์
 - 1.3 การวิจัยในชั้นเรียน
2. ได้เข้าร่วมอบรมการทำวิจัยทางด้านนิติศาสตร์ โดยคณะกรรมการ
สภาวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ภูมิสำเนา 11 หมู่ 2 ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140/080- 1330328